

W latach 1920 – 1939, do czasu wybuchu II wojny światowej Lichnowy należały do Polski w ramach powiatu chojnickiego i województwa pomorskiego. Wieś nadal zamieszkiwana była głównie przez ludność pochodzenia niemieckiego. W Lichnowach w tym okresie funkcjonowała Szkoła Powszechna z niemieckim językiem wykładowym. Język polski był językiem dodatkowym. W 1939 r. Lichnowy, podobnie jak cała ziemia pomorska zostały ponownie włączone do Niemiec. Po II wojnie światowej opuszczone ponemieckie gospodarstwa zostały podzielone na gospodarstwa o powierzchni około 8 hektarów w ramach Reformy Rolnej. Z obszarów dużych gospodarstw rolnych utworzono Państwowe Gospodarstwa Rolne. Lichnowy zostały włączone do powiatu chojnickiego w ramach województwa bydgoskiego. Po reformie administracyjnej kraju od 1999 r. Lichnowy należą do województwa pomorskiego, stanowią sołectwo gminy Chojnice. Teren działania sołectwa Lichnowy obejmuje obszar i mieszkańców miejscowości: Lichnowy, Lichnowy Pierwsze, Lichnowy Drugie.

Granowo

Wieś wzmiankowana w 1347 r. oraz w 1356 r., kiedy to Zygfryd von Gerlachsheim potwierdza sołtysowi Janowi stary przywilej i daje mu nowy przywilej na prawie chełmińskim. W 1570 r. lustracja starostwa tucholskiego wykazała 25 włók osiadłych. Następną lustrację z 1660 r. stanowi wieś niemiecką, w 1880 r. wieś liczy 2053 morgi i 28 domów. Po II wojnie światowej wieś zamieszkała głównie przez ludność napływową. W 1952 r. w okresie nasilonej przymusowej kolektywizacji utworzono w Granowie Rolniczą Spółdzielnię Produkcyjną, która funkcjonuje do dziś pod nazwą – Rolniczy Kombinat Spółdzielczy w Granowie.

Gockowice, Objezierze

Wieś Gockowice (niem. Götzendorf), położona jest na terenie gminy Chojnice nad Jeziorem Gockowickim. Dzieje miejscowości Gockowice sięgają 1354 r. – wtedy to mistrz krzyżacki Winryk von Kniprode nadaje uczciwemu „Gotzen i potomkom włók 15 we wsi Gotzin na własność za co powinien pełnić obowiązki i służbę”. Osada miała formalny status dóbr rycerskich w komturstwie człuchowskim państwa zakonnego. Od 1466 r. Gockowice były dobrami prywatnymi w powiecie człuchowskim I Rzeczypospolitej. Po II rozbiórce Polski w 1772 r. Gockowice weszły w skład Królestwa Prus. Posiadały status dóbr rycerskich (Rittergut), administracyjnie były prywatnym obszarem dworskim (Gutsbezirk). Na początku XX w. wieś Gockowice została nabyta przez Komisję Kolonizacyjną, która sprowadziła do niej niemieckich osadników. W wyniku ustaleń traktatu

wersalskiego Gockowice i Objezierze znalazły się w granicach Polski. W latach 1975–1998 miejscowości administracyjnie należały do województwa bydgoskiego, od 1999 r. – do województwa pomorskiego. Objezierze leży w południowo – wschodniej, rolniczej części gminy Chojnice, nad jeziorem Wysockim. Gockowice stanowią wraz z wsią Objezierze sołectwo gminy Chojnice: Gockowice-Objezierze.

Kopernica

Wieś sołecka gminy Chojnice, do której należą wsie: Kopernica, Babilon, Borne, Styporc. Pod względem liczebności mieszkańców jest to najmniejsze sołectwo w gminie (liczące 64 mieszkańców, dane z XII 2019 r.). Osada Kopernica (dawna nazwa Kupfermuhle) pod koniec XVIII w., była osadą młyńską z młynem zbożowym i tartakiem wodnym. Do dziś zachował się fragmentarycznie cmentarz założony w połowie XIX w. Pod koniec XX w. osada przekształciła się w niewielką osadę leśną z leśniczówką oraz domami mieszkalnymi pracowników.

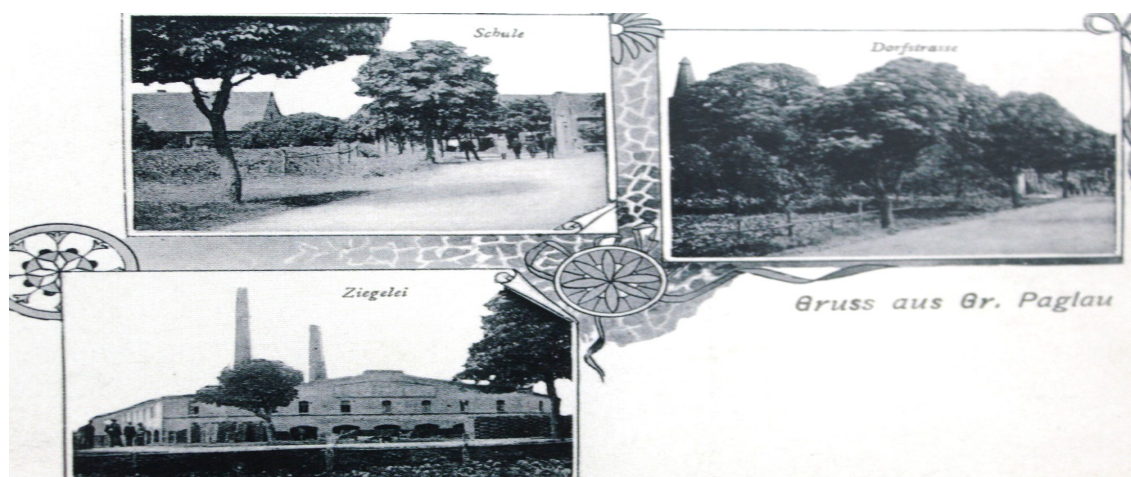
Babilon

Osada w sołectwie Kopernica gminy Chojnice. W Babilonie znajduje się budynek dawnej straży granicznej. W 1920 r. po przekształceniu batalionów wartowniczych w Straż Graniczną przez Józefa Piłsudskiego, powstała placówka graniczna Babilon. Strażnicy mieli obowiązek zabezpieczania fragmentu zachodniej granicy z Niemcami. Odcinek ten oznaczony jest specjalnymi słupami kamiennymi od D-011 do D-047. Jest to około 12 – kilometrowy odcinek granicy, oparty głównie o drogę do Chojnic i rzekę Czerwoną Strugę. Losy byłej Strażnicy Granicznej w okresie okupacji są nieznane. W latach 1956 – 1992 mieściła się w tym budynku placówka leśnictwa i ośrodek wczasowy. W 1997 r. został zakupiony przez obecnych właścicieli. Teren działania sołectwa Kopernica obejmuje obszar i mieszkańców miejscowości: Kopernica, Babilon, Borne, Styporc.

Pawłowo

Wieś sołecka gminy Chojnice licząca 993 mieszkańców (dane z 2021 r.), położona przy trasie drogi wojewódzkiej nr 240. Pierwsza wzmianka o wsi pochodzi z 1352 r., z niemieckiego Gross Paglau (Paulow); były to dobra rycerskie z kościołem filialnym. W 1398 r. w wykazie archiwum parafialnym Pawłowo zapisano jako filię Nowej Cerkwi, objętą wykazem opłat rzymskich. W 1867 r. według spisu ludu Furmana w Pawłowie (szlacheckim) istniała szkoła ewangelicka. W latach 1975–1998 miejscowość

administracyjnie należała do województwa bydgoskiego. Od 1999 r. Pawłowo należy do województwa pomorskiego, stanowi sołectwo gminy Chojnice.

Ilustracja 44. Pawłowo. Szkoła, główna ulica, cegielnia. 1905 r. Źródło: Ziemia Chojnicka na starej widokówce ze zbiorów. T. Święckiego.

Sławęcín

Wieś sołecka gminy Chojnice licząca 535 mieszkańców (dane z 2021 r.). Pierwsza wzmianka o wsi pochodzi z 1368 r.(przywilej z 1368 r.). Do 1945 r. wieś zamieszkała głównie przez Kosznajdrów. Po II wojnie światowej miejsce wysiedlonej ludności zajęli repatrianci z dawnych ziem polskich z kresów i z innych rejonów Polski. W latach 1975–1998 miejscowość administracyjnie należała do województwa bydgoskiego. Od 1999 r. Sławęcín należy do województwa pomorskiego, stanowi sołectwo gminy Chojnice.

Ilustracja 45. Sławęcín. Kościół, szkoła, mleczarnia, gospoda Josefa Schulza. ok. 1910 r. Źródło: Ziemia Chojnicka na starej widokówce ze zbiorów. T. Święckiego.

IV. GMINA CHOJNICE – OBOWIĄZUJĄCE CELE I ZAMIERZENIA

IV.I. STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO (SRWP) 2030

Na potrzeby opracowania SRWP 2030, w województwie określone zostały cztery subregiony: chojnicki (obejmujący powiaty: chojnicki, człuchowski i kościerski), słupski (bytowski, lęborski, słupski i miasto Słupsk), nadwiślański (kwidzyński, malborski, starogardzki, sztumski oraz tczewski) i metropolitalny (Gdańsk, Gdynia i Sopot oraz powiaty: gdański, kartuski, nowodworski, pucki i wejherowski).

SRWP zakłada, że rozwój województwa pomorskiego w perspektywie 2030 roku będzie kształtowany przez trzy główne „megatrendy” które stanowią osie modelowanych scenariuszy:

1. Bezpieczeństwo klimatyczne,
2. Postęp technologiczny,
3. Zmiany demograficzne.

Ważnym celem strategicznym województwa pomorskiego jest zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańców w wymiarze środowiskowym, energetycznym, zdrowotnym i cyfrowym. „Szczególnej dbałości wymaga zachowanie różnorodności środowiska przyrodniczego oraz ograniczanie presji społeczno-gospodarczej człowieka na środowisko i klimat, a także adaptacja regionu do przewidywanych, negatywnych konsekwencji jego zmian”. Do najważniejszych celów operacyjnych zalicza się:

1. Bezpieczeństwo środowiskowe,
2. Bezpieczeństwo energetyczne,
3. Bezpieczeństwo zdrowotne,
4. Bezpieczeństwo cyfrowe.

Budowanie otwartej wspólnoty regionalnej jest kolejnym istotnym celem strategicznym dla przedmiotowego obszaru. Silna wspólnota regionalna cechuje się aktywnością, otwartością, przyjazną komunikacją międzyludzką, wrażliwością społeczną oraz zdolnością do samoorganizacji. Ważnym aspektem budowania wspólnoty będzie wykorzystanie dziedzictwa (ze szczególnym uwzględnieniem dziedzictwa kulturowego – materialnego i niematerialnego) i tradycji Pomorza oraz działania rozwijające świadomość mieszkańców w takich kluczowych dla regionu obszarach, jak: aktywność obywatelska, udział w kulturze, ochrona środowiska i klimatu, promocja zdrowego trybu życia, racjonalne zachowania komunikacyjne, cyfryzacja czy przedsiębiorczość. „Wyróżnikiem województwa pomorskiego jest bogactwo różnorodności – przede wszystkim w wymiarze

kulturowym, etnicznym, historycznym i społecznym. Bazą do budowania kapitału społecznego powinna być zatem otwartość, wynikająca w szczególności z tożsamości regionalnej i lokalnej, czerpiącej z dziedzictwa Kaszub, Kociewia, Powiśla, Żuław i innych części regionu oraz tradycji kresowych, morskich, historycznych i solidarnościowych. Swoistą marką Pomorza jest także zakorzenienie w regionalnej społeczności postaw wolnościowych, samorządowych, oddolnych i obywatelskich”.

Kluczowym elementem procesu wzmacniania kapitału społecznego regionu jest zachowanie dziedzictwa kulturowego materialnego i niematerialnego oraz realizacja kompleksowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz zagospodarowanie przestrzeni publicznych w sposób integrujący społeczności lokalne.

Sposób realizacji polityki przestrzennego zagospodarowania województwa wg. PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO 2030:

- Kształtowanie struktur sieci osadniczej zgodnie z wymogami ładu przestrzennego,
- Kształtowanie wysokiej jakości środowiska mieszkaniowego,
- Racjonalizacja rozmieszczenia oraz poprawa dostępności infrastruktury społecznej i usług publicznych w tym zakresie,
- Ochrona obszarów o charakterystycznym krajobrazie kulturowym lub znaczeniu historycznym (m.in. tworzenie parków kulturowych jako produktu turystycznego).

Wymiar terytorialny polityki regionalnej Samorządu Województwa Pomorskiego w perspektywie 2030 r. charakteryzuje włączanie w procesy rozwojowe obszarów słabszych gospodarczo (przede wszystkim obszarów wiejskich i małych miast), o niższym poziomie rozwoju i niskiej odporności na zjawiska kryzysowe, a z drugiej, wspieranie ośrodków wzrostu (miast dużych i średnich) w ich zdolności do wywierania korzystnego wpływu na otoczenie. Wymiar terytorialny strategii jest narzędziem świadomego stymulowania procesów rozwojowych na różnych obszarach regionu, pozwalając skutecznie osiągać cele rozwojowe określone w SRWP 2030. Między innymi oznacza to, z jednej strony, wspieranie konkurencyjności ośrodków miejskich w ich zdolności do generowania korzystnego oddziaływania na otoczenie funkcjonalne i cały region, z drugiej włączanie w procesy rozwojowe obszarów o niższym poziomie rozwoju społecznego i gospodarczego czy określonych barierach i niskiej odporności na zjawiska kryzysowe. Zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego (PZPWP 2030) do modelowych struktur funkcjonalno-przestrzennych województwa o szczególnych walorach przyrodniczo-kulturowych i krajobrazowych zalicza się obszary wielofunkcyjnej strefy: Światowy Rezerwat Biosfery Bory Tucholskie oraz Kaszubski Park Krajobrazowy.

IV. II. PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO 2030

Jednym z kierunków polityki przestrzennego zagospodarowania województwa jest ochrona obszarów o charakterystycznym krajobrazie kulturowym lub znaczeniu historycznym. W PZPWP 2030 określone są priorytety polityki zagospodarowania tego obszaru:

- Zachowaniu, ochronie tożsamości historyczno-kulturowej oraz promocji zasobów i walorów kulturowych województwa, a w szczególności obiektów zabytkowych i założeń przestrzennych,
- Rewaloryzacji zdegradowanych przestrzeni o bogatej tradycji historycznej oraz obiektów zabytkowych,
- Rozwijaniu i promowaniu szlaków kulturowych ukształtowanych w oparciu o zasoby kulturowe.

Zasady zagospodarowania przestrzennego, określające sposób realizacji kierunku:

- Zasada harmonijnego kształtowania zagospodarowania przestrzennego obszarów i obiektów o wartościach kulturowych i krajobrazowych oraz ich otoczenia, w szczególności wpisanych do rejestru oraz wojewódzkiej ewidencji zabytków, ustanowionych pomników historii i parków kulturowych,
- Zasada ochrony walorów widokowych, w tym panoram oraz przedpoli ekspozycyjnych zabytkowych wsi i miast, obiektów zabytkowych oraz dóbr kultury współczesnej stanowiących dominanty architektoniczne,
- Zasada ochrony dziedzictwa archeologicznego i udostępniania stanowisk archeologicznych posiadających czytelną formę krajobrazową dla celów dydaktycznych, naukowych i turystycznych, poprzez np. tworzenie parków kulturowych dziedzictwa archeologicznego,
- Zasada kształtowania w oparciu o zasoby dziedzictwa kulturowego sieci szlaków kulturowych, wyposażonych w odpowiednią infrastrukturę towarzyszącą oraz rozpoznawalny w przestrzeni system identyfikacji wizualnej,
- Zasada kształtowania otoczenia obiektów dziedzictwa kulturowego oraz dóbr kultury współczesnej w sposób kreujący przestrzeń publiczną integrującą mieszkańców, z uwzględnieniem i poszanowaniem wartości kulturowych i krajobrazowych,

- Zasada stosowania tradycyjnych dla poszczególnych części regionu form architektury wiejskiej (w zakresie bryły, kształtu dachu, detalu architektonicznego i materiałów wykończeniowych),
- Zasada zachowania wartościowych drewnianych obiektów dziedzictwa kulturowego in situ, a w sytuacjach, które tego wymagają, przenoszenia najwartościowszych obiektów do parków lub muzeów etnograficznych,
- Zasada obejmowania ochroną planistyczną w ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obiektów ujętych w gminnych ewidencjach zabytków oraz wartościowych obiektów historyczno-kulturowych nie objętych dotychczas żadną prawną formą ochrony,
- Zasada określania w treści studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, obszarów i obiektów o wysokich wartościach kulturowych, proponowanych w Planie do objęcia ochroną w postaci pomników historii i parków kulturowych. Brak woli określenia tych obszarów wymaga indywidualnego uzasadnienia w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
- Zasada uwzględniania w gminnych dokumentach planistycznych programów opieki nad zabytkami, sporządzanych w oparciu o aktualne gminne ewidencje zabytków, a w przypadku braku programów opieki nad zabytkami i ewidencji gminnej, uwzględnianie ewidencji wojewódzkiej.

W/w zasadom powinny towarzyszyć następujące działania:

- Utrzymanie w dobrym stanie zasobów dziedzictwa kulturowego objętych ochroną konserwatorską prawną (rejestr zabytków) oraz ustawową (ewidencja zabytków), w szczególności zabytkowych układów urbanistycznych, urbanistyczno-krajobrazowych i ruralistycznych oraz licznych zamków, zespołów pałacowo-parkowych, dworskich, kościołów i założeń klasztornych, obiektów budownictwa przemysłowego i obronnego, obiektów militarnych i fortyfikacyjnych,
- Kompleksowa odnowa i rewaloryzacja definiujących tożsamość regionu zdegradowanych zabytkowych założeń przestrzennych obszarów historycznych, obiektów i zespołów zabytkowych (zwłaszcza zespołów pałacowo-parkowych i dworskich), historycznych (zwłaszcza średniowiecznych) układów ruralistycznych, zarówno wpisanych do rejestru, jak i uwzględnionych w ewidencji zabytków oraz pozostających poza nimi, z uwzględnieniem wymogów konserwatorskich oraz lokalnego charakteru zabudowy,

- Zachowanie, odtwarzanie dawnych układów terenów zielonych: cmentarzy historycznych, alei, szpalerów, założeń parkowych,
- Sporządzenie audytu krajobrazowego województwa pomorskiego, w tym określenie m.in. krajobrazów priorytetowych oraz wniosków i rekomendacji m.in. w zakresie określenia stref przekształceń krajobrazu, stref ochrony krajobrazu (np. ochrony przedpola ekspozycji zabytkowych miast i wsi) i stref szczególnej ochrony krajobrazowej,
- Zachowanie i eksponowanie miejsc pamięci narodowej, w tym miejsc kaźni, wydarzeń oraz walk historycznych (...),
- Dążenie do uznania za pomniki historii zabytków nieruchomych o ponadregionalnym znaczeniu, wysokich wartościach historycznych, naukowych i artystycznych, mających znaczenie dla polskiego dziedzictwa kulturowego, utrwalonych w świadomości społecznej i stanowiących źródło inspiracji dla kolejnych pokoleń (...),
- Eliminowanie funkcji użytkowych obniżających wartości historyczne obiektów zabytkowych oraz obiektów kolidujących z walorami kulturowymi obszarów zabytkowych,
- Wzmacnianie istniejących oraz nadawanie (w sposób nieumniejszający ich wartości kulturowej) obiektom zabytkowym nieużytkowanym nowych funkcji kulturalnych, turystycznych i edukacyjnych w celu efektywnego i racjonalnego gospodarowania zasobami dziedzictwa kulturowego, podnoszenia atrakcyjności poszczególnych obszarów oraz tworzenia miejsc pracy,
- Realizacja obiektów o charakterze wystawienniczym, muzealnym, jak również skansenów (np. Żuław w m. Drewnica lub Żuławki), służących zachowaniu, ochronie i promocji dziedzictwa kulturowego regionu,
- Identyfikowanie dóbr kultury współczesnej w oparciu o: samorzady gminne W„A” 1) kryteria obligatoryjne:
 - a) obiekt niebędący zabytkiem,
 - b) obiekt jest uznanym dorobkiem współcześnie żyjących pokoleń,
 - c) obiekt posiada wysokie wartości artystyczne lub historyczne,
 - d) obiekt powstał po 1945 r.;
- 2) kryteria dodatkowe:
 - a) unikatowość – np. jedyny obiekt zachowany w formie pierwotnej,

- b) nowatorstwo – zarówno w kontekście rozwiązań architektonicznych, technicznych, jak i materiałowych,
 - c) symboliczność – symbol dla mieszkańców i przyjezdnych,
 - d) uznanie – obiekt otrzymał nagrody, wyróżnienia,
 - e) próba czasu - zachowanie walorów przestrzennych i estetycznych pomimo degradacji, będącej efektem technicznego zużycia lub zaniedbania zarządcy, lub też spontanicznego rozwoju zagospodarowania terenów przyległych.
- Wpisanie najcenniejszych obiektów, zespołów zabudowy i układów przestrzennych stanowiących dobra kultury współczesnej do rejestru zabytków, w celu objęcia ich ochroną konserwatorską.

Jednym z kierunków polityki przestrzennego zagospodarowania województwa pomorskiego jest wykorzystanie potencjału rozwojowego związanego ze szczególnymi walorami przyrodniczo-kulturowymi i krajobrazowymi. W celu realizacji tego kierunku polityki w rejonie gminy Chojnice postuluje się podejmowanie działań „dla powiększenia powierzchni Parku Narodowego „Bory Tucholskie” w kierunku południowym i wschodnim, zgodnie z dokumentacją do Planu Ochrony Parku, w celu utrzymania i zwiększenia spójności przestrzennej obszaru chronionego i realizacji wszystkich celów ochrony ekosystemów, wyznaczonych w tym Planie”. W przedmiotowym zakresie utworzono m.in. Centrum Edukacji Przyrodniczej Parku Narodowego Bory Tucholskie w Chocińskim Młynie”.

IV.III. STRATEGIA ROZWOJU GMINY CHOJNICE NA LATA 2021 – 2030

Celem polityki strategii rozwoju gminy jest wykorzystanie kapitału lokalnego: kapitału ludzkiego, zasobów kulturowych, historycznych i naturalnych gminy, Przedmiotowa Strategia jest dokumentem wskazującym kierunki rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego.

W dniu 29 grudnia 2021 r. Rada Gminy w Chojnicach podjęła Uchwałę nr XXX/522/2021 w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Chojnice na lata 2021-2030. Przyjęta Strategia jest spójna z wizją, celem i kierunkami rozwoju powiatu chojnickiego określonymi w dokumencie „Strategia Rozwoju Powiatu Chojnickiego do roku 2030” z grudnia 2022 roku.

Podstawą diagnozy stanu gminy była analiza SWOT. Do zdefiniowanych silnych stron zjawisk na które ma wpływ samorząd gminy zaliczono m.in. takie aspekty, jak:

- Wzrastająca liczba ludności – wzrost w ostatniej dekadzie o około 12%,
- Wysoki udział osób zadowolonych z zamieszkiwania gminy -blisko 95% pozytywnie ocenia gminę jako miejsce do życia, co świadczy o jej atrakcyjności,
- Silne poczucie tożsamości regionalnej i lokalnej wśród mieszkańców i wysokie więzi społeczne,
- Bogactwo kultury lokalnej - kultura kaszubska i tradycje - północna części gminy Chojnice wchodzi w skład regionu kulturowego Kaszub,
- Dostępność ścieżek rowerowych, ich promocja i stały rozwój – np. system szlaków rowerowych „Kaszubska Marszruta”,
- Bogactwo środowiska przyrodniczego (występowanie wszystkich możliwych form ochrony przyrody) – położenie w Borach Tucholskich, obecność Parku Narodowego oraz Światowego Rezerwatu Biosfery „Bory Tucholskie”, Zaborski Park Krajobrazowy, liczne jeziora polodowcowe (m.in. Charzykowskie, Karsińskie, Łowne, Ostrowite, Płesno),
- Potencjał do rozwoju turystyki i rekreacji w szczególności w północnej części gminy – m.in. miejscowość Charzykowy będąca kolebką polskiego żeglarstwa oraz obecność jeziora Charzykowskiego oraz jeziora Karsińskiego, a także Szlak Brdy – szlak kajakowy,
- Wysoki poziom poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców – 89,2% ocenia dobrze lub bardzo dobrze poczucie bezpieczeństwa.

słabe strony:

- Starzejące się społeczeństwo – wzrost udziału ludności w wieku poprodukcyjnym o 3,8 pp. w ostatniej dekadzie (obecnie 16,1%),
- Niewystarczająca promocja gminy oraz jej oferty, zabytków, kultury i potencjałów – istotne jest stworzenie oferty czasu wolnego, szeroka promocja oraz organizacja imprez masowych, markowych, cyklicznych,
- Problem zaśmiecania gminy na który wpływ może mieć nadmierny ruch turystyczny.

szanse

- Przynależność do MOF (Miejski Obszar Funkcjonalny) Chojnice-Człuchów,

- Bliskość miasta Chojnice jako ośrodka usługowo handlowego i zapewniającego miejsca prac,
- Przynależność gminy do LGD „Sandry Brdy” oraz LGR „Morenka”,
- Partnerstwo w ramach Rezerwatu Biosfery Bory Tucholskie,
- Obecność filii Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej na terenie gminy,
- Dostępność środków zewnętrznych.
-

zagrożenia :

- Peryferyjne położenie na terytorium województwa – mniejsza dostępność komunikacyjna i transportowa,
- Przekierowanie kierunków gospodarczych z uwagi na obecność terenów objętych formami ochrony przyrody.

W strategii opracowano dla Gminy Chojnice następujące cele:

- W wymiarze gospodarczym – budowa silnej gospodarki w Gminie Chojnice.
- W wymiarze przestrzennym – nowoczesna infrastruktura publiczna, przyjazna mieszkańcom przestrzeń publiczna oraz ochrona środowiska naturalnego.
- W wymiarze społecznym - Sprawny system usług i gminnych polityk publicznych oraz Samorząd bliżej obywatela.

W przedmiotowym opracowaniu wyznaczono kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Podkreślono między innymi, że turystyka jest kluczowym elementem budującym rozpoznawalność gminy, kreującym jej atrakcyjność osiedleńczą, czynnikiem wpływającym na rynek pracy. Zaakcentowano znaczenie Kaszubskiej Marszruty oraz przede wszystkim Parku Narodowego „Bory Tucholskie” dla rozwoju rangi turystyki w regionie. Sugeruje się wzmacnianie funkcji marketingowej Gminy Chojnice poprzez jej promocję, istotnej z perspektywy atrakcyjności turystycznej oraz inwestycyjnej.

Wizję przyszłości gminy w planowaniu strategicznym przyjęto w następującej formie:

„W 2030 roku Gmina Chojnice będzie zapewniać mieszkańcom wysoki standard jakości życia w optymalnych warunkach ekologicznych. Stabilny i trwały wzrost gospodarczy, oparty na unikatowej ofercie turystycznej, będzie realizowany przy zachowaniu zasad

zrównoważonego rozwoju. Mieszkańcy i ich organizacje będą się aktywnie angażować w działania na rzecz lokalnej wspólnoty”.

IV.IV. STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CHOJNICE

Polityka przestrzenna gminy realizuje się na podstawie ustaleń opracowanych w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (uchwała nr. XXV/417/2017 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 9 sierpnia 2017 r.). Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego stanowi wykładnię dla polityki przestrzennej gminy. Zgodnie z obowiązującą ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym dokument studium uwarunkowań pozwala gminie na określenie zasad rozwoju przestrzennego w jej granicach administracyjnych. Ustalenia określone w studium stanowią wykładnię dla działań koordynacyjnych w zakresie gospodarowania przestrzenią, w tym dla planów miejscowych sporządzanych dla terenów gminy. Zważywszy na przedmiot opracowania ważnym punktem omawianego studium są proponowane kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów. Wyznaczone zostały obszary kontynuacji zabudowy, obszary rozwoju zabudowy, obszary przestrzeni chronionej. Zgodnie z zaleceniem autorów opracowania Studium w planach miejscowych uwzględniać należy lokalne i ponadlokalne uwarunkowania przyrodnicze oraz wartości środowiska kulturowego. Istniejące zagospodarowanie i zabudowa powinny podlegać przekształceniom w celu poprawy warunków życia, poziomu estetyki, w terenach określonych w Studium jako „granice obszaru możliwego docelowego zainwestowania”. „Skala nowej zabudowy winna nawiązywać do tradycyjnych form budownictwa regionalnego, szczególnie ważne jest przeprowadzenie wyprzedzających studiów krajobrazowych i historyczno-kulturowych dla miejscowości wskazywanych w Studium jako „wartościowe układy ruralistyczne” „lub wsie wymagające prac studialnych ze względu na walory kulturowe. Plany miejscowe dla takich miejscowości powinny obejmować swoim zasięgiem nie tylko obszary planowanego zainwestowania ale także otaczające grunty rolne tworzące dla tych zespołów przedpole (np. w celu ustalenia ograniczeń lub nawet wykluczeń zabudowy).”

W omawianym dokumencie zostały wymienione obiekty i zespoły zabytków gminy Chojnice wpisane do rejestru zabytków. W okresie powstania dokumentu na terenie gminy Chojnice obowiązywała gminna ewidencja zabytków zgodnie z uchwałą Nr XIX/331/2016 Rady Gminy w Chojnicach z dnia 21 grudnia 2016r. w sprawie przyjęcia „Gminnego

Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Chojnice na lata 2016-2020". „Pojedyncze obiekty posiadające wartość historyczną, świadczące o kulturze regionu, ujęte w gminnej ewidencji zabytków podlegają ochronie zapisami ustaleń planów miejscowych oraz zapisami w: decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego”.

W studium przyjęto ogólne zasady ochrony zasobów środowiska kulturowego:

Wartościowe układy przestrzenne wsi:

- Dot. wsi: Lichnowy, Sławęcín, Ostrowite, Ciechocin, Swornegacie oraz pozostałych Angowice, Doręgowice, Granowo, Krojanty, Lichnowy, Moszczenica, Nowa Cerkiew, Ogorzelińy, Silno, Kruska, Lotyń, Niezychowice, Nowy Dwór, Pawłowo, Charzykowy, Powalki, Klawkowo, Cołdanki, Chojniczki, Raclawki, Zbeniny, Chociński Młyn, Ciechocin (folwark), Chojnaty, Czartołomie, Jarcewo, Klosnowo (osada przemysłowa i leśna), Pawłówko, Gockowice, Kłodawa, Objezierze,
- Przedmiotem ochrony są: historyczne podziały własnościowe, historyczny układ komunikacyjny, układ zabudowy w zagrodach, obiekty małej architektury oraz historyczna zieleń związana z zabudową i układem komunikacyjnym,
- W obrębie zabudowy zagrodowej obowiązuje wymóg zachowania historycznych zasad zagospodarowania,
- Ustala się wymóg ochrony historycznych rozgraniczeń nieruchomości,
- Zabytkowa zieleń wysoka w obrębie strefy wymaga ochrony,
- W planie miejscowym należy wyznaczyć strefę ochrony konserwatorskiej.

Wsie i zespoły o wysokich walorach ekspozycyjnych:

Dot. panoram wsi: Sławęcín, Ostrowite, Lichnowy, Silno.

W strefach otoczenia krajobrazowego, które obejmuje niezabudowane tereny rolńicze, obowiązuje:

- Zalecenie opracowania poprzedzających studiów krajobrazowych i analizy ekspozycji przy lokalizacji nowych zespołów zabudowy,
- Ograniczenie wprowadzenia zabudowy na przedpolach ekspozycyjnych zwartej zabudowy wiejskiej do zabudowy stanowiącej kontynuację naturalnych kierunków rozwoju historycznego układu przestrzennego,

- Postuluje się rekultywację i restylizację struktury obszarów wpływających niekorzystnie na sąsiedztwo wartościowych obiektów lub ich widoków,
- W planie miejscowym należy wyznaczyć strefę ochrony konserwatorskiej.

Wsie, dla których proponuje się prace studialne ze względu na ich cenny układ przestrzenny lub wartościową historyczną zabudowę:

Dot. wsi: Swornegacie, Chociński Młyn, Charzykowy, Jarcewo, Zbeniny, Kłodawa, Krojanty, Nowa Cerkiew, Lotyń, Lichnowy, Niezychowice, Angowice, Silno, Moszczenica, Ciechocin, Ostrowite, Ogorzeliny, Sławęcin.

W opracowaniu studialnym należy wskazać przede wszystkim:

- Najbardziej wartościowe elementy wraz z uzasadnieniem historycznym i krajobrazowym,
- Ograniczenia, nakazy i zakazy w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenów,
- Działania niezbędne dla zapobiegania zagrożeniom dla zabytków,
- Możliwości wykorzystania obiektów i zespołów zabytkowych zgodnie a ich rangą.

W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Chojnice w zagospodarowaniu terenów usytuowanych wokół zespołów ruralistycznych wskazywanych do ochrony z zachowanym układem przestrzennym, ustala się „nakaz ochrony przedpoła ekspozycji i poprawy wyeksponowania m. in. poprzez ograniczenie wprowadzania zabudowy, zalesień, reklam wielkoformatowych i innych przekształceń, ochronę charakterystycznych akcentów i dominant, odtwarzanie wartościowych elementów zabytkowych i historycznych sylwet panoramicznych”. W omawianym dokumencie zapisano, że skutecznym narzędziem ochrony cennych walorów środowiska kulturowego jest plan miejscowy, stanowiący przepis lokalnego prawa miejscowego. Przy sporządzaniu planów miejscowych należy uwzględnić lokalizacje obszarów stref ochrony archeologicznej. Zasady zagospodarowania i ew. zabudowy oraz granice obiektów wymagają każdorazowo uzgodnienia z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Zasadniczymi kierunkami rozwoju w zakresie dziedzictwa kulturowego jest utrwalenie wielokulturowej tożsamości historycznej regionu z zachowaniem lokalnych odrębności oraz wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego jako ważnego elementu rozwoju gospodarczego i promocji województwa. W przedmiotowym studium wymieniono następujące kierunki polityki przestrzennej w zakresie ochrony zasobów i walorów środowiska kulturowego oraz krajobrazów odnoszące się do terenu gminy:

- Pielęgnowanie walorów krajobrazów historycznych Borów Tucholskich,
- Ochrona tożsamości kulturowej miejsca (miejscowości, regionu) – objęcie ochroną obszarów zabudowy w sąsiedztwie wartościowych zespołów przestrzennych i ich dekompozycja przestrzenna, pozwalająca na wyeksponowanie wartościowych cech zespołów,
- Łączenie ochrony środowiska kulturowego z ochroną środowiska przyrodniczego poprzez ochronę krajobrazu naturalnego związanego przestrzennie z historycznym założeniem architektonicznym, zachowanie i odtwarzanie dawnych układów i funkcji terenów zieleni wraz z infrastrukturą, rewaloryzację parków pod kątem zwiększenia ich atrakcyjności jako miejsc wypoczynku,
- Kompleksowa rewaloryzacja obiektów i zespołów zabytkowych włączonych do stref konserwatorskich,
- Przystosowanie obiektów zabytkowych do nowych funkcji,
- Ochrona i rewaloryzacja starych układów ruralistycznych oraz części wsi – decydujących o zachowaniu walorów krajobrazowych, eksponowanie wsi o wybitnych walorach krajobrazowych, rekompozycja, restylizacja oraz uporządkowanie zabudowy wsi,
- Zachowanie, udostępnianie i zagospodarowanie stanowisk archeologicznych o zachowanych formach krajobrazowych w celach naukowych, dydaktycznych oraz turystycznych,
- Zachowanie i ochrona pradziejowych i wczesnośredniowiecznych mikroregionów osadniczych archeologicznego środowiska kulturowego,
- Zachowanie i ochrona grodzisk,
- Zachowanie i utworzenie warunków ekspozycji panoram widokowych z tras komunikacyjnych na szczególnie interesujące obiekty krajobrazowe (naturalne i architektoniczne),
- Rewaloryzacja zagospodarowania urządzonych punktów widokowych i ich otoczenia, uczytelnienie (odtworzenie) panoram widokowych i ochrona ekspozycji,
- Przeciwdziałanie bezplanowej, chaotycznej parcelacji terenu,
- Likwidacja bądź neutralizacja widokowa wszelkich elementów obniżających walory krajobrazowe, likwidacja lub przebudowa obiektów substandardowych
- Likwidacja obiektów rekreacyjnych wzniesionych z naruszeniem przepisów prawa budowlanego.

W gminie Chojnice obowiązuje gminna ewidencja zabytków podlegająca aktualizacji oraz stanowiąca podstawę dla ochrony zabytków.

Z dniem 24.09.2023 r. weszła w życie ustawa z 7.07.2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Zgodnie z uzasadnieniem projektu ustawy celem nowelizacji było uproszczenie, ujednoczenie i przyspieszenie procedur planistycznych. Powyższemu mają służyć nowe instytucje wprowadzone do ustawy z 27.03.2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, takie jak plan ogólny, zintegrowany plan inwestycyjny czy postępowanie uproszczone w sprawie uchwalenia planu miejscowego. Nowelizacja wprowadza nowe rozwiązanie planistyczne (plan ogólny) w miejsce dotychczasowego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Natomiast plan ogólny, zgodnie z art. 13a ust. 7 u.p.z.p., stanowi akt prawa miejscowego, co czyni jego postanowienia prawem powszechnie obowiązującym. Zgodnie z przepisami przejściowymi nowelizacji studia zachowają moc obowiązywania do dnia wejścia w życie planu ogólnego każdej gminy, jednak nie dłużej niż do 31.12.2025 r. W konsekwencji każda rada gminy do dnia 1.01.2026 r. ma czas na przyjęcie planów ogólnych na ich terenie. Po tej dacie, zgodnie z art. 59 ust. 3 nowelizacji, gmina bez uchwalonego planu ogólnego nie będzie mogła wydawać decyzji o warunkach zabudowy ani decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, o której mowa w art. 54 ust. 1 u.p.z.p.

Realizując postanowienia w/w ustawy Rada Gminy Chojnice w dniu 29 grudnia 2023 r. podjęła uchwałę Nr L/847/2023 w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego gminy Chojnice. W czerwcu 2024 r. Rada Gminy Chojnice podpisała (z firmą projektowo – doradcą Urban Consulting) umowę na sporządzenie Planu Ogólnego Gminy.

IV.V. PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY CHOJNICE NA LATA 2019-2022 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2026

Gminny Program Ochrony Środowiska (POŚ) jest dokumentem strategicznym, opracowywanym na szczeblu gminnym, odnoszącym się do aspektów środowiskowych. POŚ zachowuje spójność z dokumentami o charakterze strategicznym obowiązującymi na szczeblu powiatowym i wojewódzkim. Dokument określa i systematyzuje działania środowiskowe, niezbędne do poprawy jakości życia mieszkańców i stanu środowiska na terenie gminy oraz przyczynia się do zapewnienia zrównoważonego rozwoju gminy.

Program Ochrony Środowiska przyczynia się do realizacji założeń zawartych w Strategii Rozwoju Gminy Chojnice (na lata 2014-2025) poprzez poprawę stanu środowiska

przyrodniczego na terenie gminy Chojnice co ma bezpośrednie przełożenie na zwiększenie atrakcyjności gminy pod względem mieszkaniowym, komunalnym i turystycznym. POŚ dla gminy Chojnice opisuje najważniejsze zagadnienia związane z ochroną środowiska w kontekście Gminy, w tym: odnawialne źródła energii — energię wiatru, energię z biomasy i biogazu, geotermalną i słoneczną, analizę stanu środowiska przyrodniczego Gminy w zakresach: ochrony klimatu i jakości powietrza, zagrożenia hałasem, polami elektromagnetycznymi, gospodarowania wodami, gospodarki wodno — ściekowej, zasobów geologicznych i gleb, gospodarki odpadami i zapobieganiu ich powstawaniu, zasobów przyrodniczych jak szata roślinna, świat zwierząt, formy ochrony przyrody. W POŚ zapisano „Gmina Chojnice jest miejscem atrakcyjnym pod względem turystycznym i rekreacyjnym. Istniejący potencjał turystyczny jest tutaj wykorzystywany, jednakże istotne jest w przyszłości utrzymywanie w dobrym stanie infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej oraz efektywna promocja Gminy Chojnice”.

Rada Gminy w Chojnicach przyjęła uchwałą nr IV/38/2019 dnia 28 lutego 2019 r. „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Chojnice na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026”. W 2019 r. wykonano szereg działań inwestycyjnych obejmujących zapisy programu, takich jak np.:

- Zakończono i rozliczono projekt „Wspólnie dbamy o jakość powietrza w gminie Chojnice”,
- W ramach programu „Modernizacja źródeł ciepła w budynkach wielorodzinnych” dofinansowano wykonanie modernizacji 7 budynków,
- w 2019 roku wykonano 4,87 km dróg i przebudowano 0,29 km.,
- Wykonano ok. 7 km ścieżki rowerowej pomiędzy miejscowościami Nieżychowice i Zamarte,
- Dofinansowano budowę 5 przydomowych oczyszczalni ścieków,
- Dofinansowano również demontaż, transport i utylizację azbestu (eternitu) – pokrycia dachowego. (Gmina posiada Program Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest dla Gminy Chojnice, który opracowano w 2013 r. Celem programu było doprowadzenie do stopniowej eliminacji wyrobów zawierających azbest z otoczenia człowieka oraz ich bezpieczne i prawidłowe unieszkodliwienie.).

Na terenie Gminy Chojnice występują następujące obszarowe formy ochrony przyrody:

- **Park Narodowy „Bory Tucholskie”** (4 613,04 ha) – posiada bogatą florę i faunę, występuje w nim wiele gatunków roślin i zwierząt znajdujących się pod ścisłą

ochroną i posiadających kategorię zagrożenia. Priorytetowym zadaniem w ochronie przyrody jest zachowanie naturalnej specyfiki biocenotycznej jezior.

- **Rezerwat przyrody – Jezioro Małe Łowne** (37,83 ha.),
Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych roślinności charakterystycznej dla torfowisk przejściowych i wysokich borów bagiennych, wilgotnych oraz świeżych z występującymi tu gatunkami roślin chronionych i zagrożonych wyginięciem.
- **Tucholski Park Krajobrazowy** – tworzy zwarty system ekologiczny składający się na unikatowy, bardzo cenny obiekt przyrody, pretendujący do statusu rezerwatu biosfery. Przez teren parku przepływa rzeka Brda w swoim najatrakcyjniejszym odcinku doliny, otoczonej okazałymi dębami i lipami.
- **Zaborski Park Krajobrazowy** – (34.03 ha.), 60% powierzchni parku znajduje się w gminie Brusy, 40% w gminie Chojnice. W parku dominantami przestrzennymi są jeziora, strumienie, rzeki oraz bory sosnowe.

Obszary chronionego krajobrazu:

- **Chojnicko – Tucholski Obszar Chronionego Krajobrazu** (150 km².). – zlokalizowany na terenie Równiny Charzykowskiej, stanowi naturalny pomost ekologiczny łączący dwa ekosystemy: Park Narodowy „Bory Tucholskie” i Zaborski

Park Krajobrazowy. Posiada wysokie walory turystyczne – przez obszar przepływa rzeka Brda, występuje jezioro Trzemeszno i Zbiornik Myłof.

Obszary natura 2000:

- Las Wolność PLH220060,
- Czerwona Woda pod Babilonem PLH220056,
- Doliny Brdy i Chociny PLH220058,
- Sandr Brdy PLH220026,
- Bory Tucholskie PLB220009,
- Wielki Sandr Brdy PLB220001.

Na terenie obszaru Natura 2000 obowiązuje Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 31 marca 2015 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Wielki Sandr Brdy PLB220001. Program Ochrony Środowiska dla gminy Chojnice uwzględnia wszystkie zapisy wymienione w ww. zarządzeniu. Na terenie Parku Narodowego obowiązuje Rozporządzenie Ministra

Środowiska z dnia 15 grudnia 2008 r., w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Parku Narodowego „Bory Tucholskie” (poz. 1545).

IIV.VI. WYKAZ MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

W prezentowanej tabeli zostały przedstawione miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego w ujęciu chronologicznym, będącym kontynuacją wykazu z Programu Opieki Nad Zabytkami Gminy Chojnice na lata 2016 – 2020.

Lp.	UCHWAŁA RADY GMINY CHOJNICE	NAZWA I OBSZAR PLANU	ZAPIS O OCHRONIE
1	Nr. XXIII/386/2017 z dnia 18.05.2017 r.	W sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu dla funkcji usługowej w miejscowości Topole, obręb geodezyjny Niezychowice, gm. Chojnice.	Rozdz. 2. & 5. 1. Przeznaczenie terenu: teren zabudowy usługowej. Rozdz. 2. & 5. 4. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej: nie występuje potrzeba określania.
2	Nr. XXIII/387/201 7 z dnia 18.05.2017 r.	W sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu obrębu geod. Ostrowite, miejscowość Nowe Ostrowite w gminie Chojnice	Rozdz. 2 § 7. 1. Obszar planu znajduje się poza ustanowionymi dotychczas strefami ochrony konserwatorskiej oraz poza strefami ochrony archeologicznej. 2. W obszarze planu nie występują obiekty chronione na podstawie przepisów ustawy z 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami nie występują obiekty ani obszary wpisane do rejestru zabytków bądź do gminnej ewidencji zabytków. 3. Nakaz ochrony zachowanych elementów historycznego zespołu folwarku z dworem i parkiem, granice historycznego folwarku oraz historycznego parku pokazano na rysunku planu. Dla zespołu ustala się: 1) ochronie podlega zachowana historyczna bryła (proporcje, gabaryt) budynków gospodarczych dawnego folwarku i zachowanych elementów detalu

			<p>architektonicznego– budynki oznaczone zostały na rysunku planu nr 1 i nr 2; nie dopuszcza ich nadbudowy;</p> <p>2) ochronie podlega zachowany fragment bramy wjazdowej od strony północno-wschodniej, wskazany na rysunku planu;</p> <p>3) ochronie podlega zachowana pozostałość parku, wskazana na rysunku planu; nakaz zachowania zieleni wysokiej , uzupełnienia założenia komponowaną zielenią urządzoną;</p> <p>4) dopuszcza się odtworzenie zabudowy lub nową realizację w miejscu usytuowania historycznego budynku dworu (obiekt nie zachował się), parametry zabudowy zbliżone do historycznych, w nawiązaniu do formy znanej z przekazów ikonograficznych;</p> <p>5) zagospodarowanie i uzupełniająca nowa zabudowa, w tym zasady sytuowania budynków winny nawiązywać do historycznej kompozycji zespołu folwarku.</p>
3	Nr. XXIII/385/2017 z dnia 28.05.2017 r.	W sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów położonych w obrębach geodezyjnych Pawłowo, Raclawki i Silno, gm. Chojnice.	<p>Rozdz. 2. § 6. 1. Zasady modernizacji, rozbudowy i budowy systemu komunikacji.</p> <p>Rozdz. 3. & 8. 2. Zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego:</p> <p>a) zakaz realizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko,</p> <p>b) dopuszcza się realizację inwestycji mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko;</p>
4	Nr. XXVII/435/2017 z dnia 2017.10.20	W sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu miejscowości Topole obręb geodezyjny Niezychowice gm. Chojnice	<p>Rozdz. 2. & 6. 4. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej:</p> <p>1) w granicach określonych na rysunku planu ustanawia się strefę ochrony konserwatorskiej historycznego zespołu dworsko - parkowego z folwarkiem, w której obowiązują wymogi:</p> <p>a) zachowania, uczytelnienia</p>

			<p>historycznego układu zespołu i zagospodarowania obszaru z możliwością przystosowania do współczesnych potrzeb;</p> <p>b) projektowania nowej zabudowy jako uzupełnienia i dopełnienia zabudowy historycznej z uwzględnieniem jej historycznego usytuowania, historycznych kierunków rozwoju, historycznych gabarytów oraz na zasadzie kontynuacji historycznej i regionalnej tradycji budowlanej;</p> <p>c) ograniczenia intensywności zabudowy, jej gabarytów i wysokości, zgodnie ze szczegółowymi zasadami zagospodarowania terenów, zawartymi w Rozdziale 3 dla danego terenu;</p> <p>d) zachowania istniejących podziałów geodezyjnych z dopuszczeniem scaleń w obrębie całego historycznego zespołu;</p> <p>e) umieszczania nie więcej niż jednego szyldu o powierzchni tablicy reklamowej, mierzonej w obrysie zewnętrznym, do 1 m² , oraz jednej tablicy informacyjnej o powierzchni tej tablicy, mierzonej w obrysie zewnętrznym, do 1 m² , dla każdej działalności gospodarczej prowadzonej na danym terenie;</p> <p>f) prowadzenia wszelkiej działalności inwestycyjnej z uwzględnieniem przepisów odrębnych dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;</p> <p>2) budynek dworu znajdujący się w gminnej i wojewódzkiej ewidencji zabytków, oznaczony na rysunku planu, należy objąć ochroną konserwatorską w zakresie historycznych: bryły budynku, kształtu dachu, dyspozycji ścian, formy architektonicznej, detalu architektonicznego, w tym wielkości i kształtu otworów okiennych i drzwiowych oraz tradycyjnych podziałów stolarki, materiałów budowlanych oraz kolorystyki -</p>
--	--	--	--

			<p>wszelką działalność inwestycyjną należy prowadzić z uwzględnieniem przepisów odrębnych dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;</p> <p>3) park podworski znajdujący się w gminnej i wojewódzkiej ewidencji zabytków, oznaczony na rysunku planu, należy objąć ochroną konserwatorską w zakresie historycznych: rozplanowania, ukształtowania terenu, wysokiej zieleni w tym komponowanej (aleje, szpalery, nasadzenia graniczne, altany i inne formy komponowane), innych elementów zagospodarowania (nawierzchnie ścieżek i dojazdów, ogrodzenia, bramy i furtki, mała architektura etc.) - wszelką działalność inwestycyjną należy prowadzić z uwzględnieniem przepisów odrębnych dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;</p> <p>4) budynki o wartościach historyczno – kulturowych w obrębie historycznego folwarku, oznaczone na rysunku planu, należy objąć ochroną konserwatorską w zakresie proporcji bryły, kształtu dachu oraz formy architektonicznej i zachowanego detalu architektonicznego;</p> <p>5) ustala się ochronę starodrzewu zlokalizowanego poza obszarem parku podworskiego, oznaczonego na rysunku planu, obejmującego relikty nasadzeń alejowych w obrębie folwarku</p>
5	Nr.XXVIII/445/20 17 z dnia 2017.11.29	W sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu obrębu geodezyjnego Swornegacie „Psia Góra” gm. Chojnice	<p>Rozdz. 2 & 6. 3. Zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego:</p> <p>1) uwzględnić nakazy, zakazy i ograniczenia wynikające z położenia obszaru planu w granicach Zaborskiego Parku Krajobrazowego;</p> <p>2) uwzględnić nakazy, zakazy i ograniczenia wynikające z położenia obszaru planu w granicach otuliny Parku</p>

			<p>Narodowego „Bory Tucholskie”;</p> <p>3) z uwagi na położenie obszaru planu w granicach obszaru Natura 2000 „Wielki Sandr Brdy” PLB 220001, zagospodarowanie terenu musi być zgodne z przepisami dotyczącymi ochrony obszarów Natura 2000.</p> <p>Rozdz. 2 & 6. 4. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej:</p> <p>1) w granicach określonych na rysunku planu ustanawia się strefę ochrony konserwatorskiej dla historycznego układu ruralistycznego wsi Swornegacie w zasięgu historycznej niwy siedliskowej, w której obowiązują wymogi:</p> <p>a) zachowania i ucytelnienia układu wsi; b) projektowania nowej zabudowy jako uzupełnienia i dopełnienia zabudowy historycznej na zasadzie dobrej kontynuacji historycznej i regionalnej tradycji budowlanej;</p> <p>c) ochrony historycznych zasad sytuowania zabudowy (w formie zagród wielobudynkowych w przylegającej do drogi głównej części wydłużonych działek siedliskowych i jej kształtowania w postaci budynków założonych na planie wydłużonego prostokąta, usytuowanych szczytowo lub kalenicowo do drogi, wzniesionych z naturalnych materiałów budowlanych (kamienna podmurówka, drewno, glina, cegła, tynk, odeskowanie ścian i szczytów), pokrytych naturalnymi materiałami poszyciowymi, w tym dachówką, gontem (szyndlem) lub strzechą;</p> <p>d) ograniczenia intensywności zabudowy, jej gabarytów i wysokości, zgodnie ze szczegółowymi zasadami zagospodarowania terenów, zawartymi w Rozdziale 3 dla danego terenu;</p>
--	--	--	---

			<p>e) ochrony zachowanej zieleni wysokiej historycznie związanej m. in. z układem komunikacji i siedliskami rolniczymi;</p> <p>f) zachowania historycznych podziałów geodezyjnych, oznaczonych na rysunku planu, i podkreślenia ogrodzeniami, nasadzeniami zieleni lub sytuowaniem zabudowy jednostronnie bezpośrednio przy granicy działki;</p> <p>g) umieszczania szyldów zgodnie z ustaleniem w ust. 2 pkt 2;</p> <p>h) prowadzenia wszelkiej działalności inwestycyjnej z uwzględnieniem przepisów odrębnych dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami; 2) budynki mieszkalne znajdujące się w gminnej i wojewódzkiej ewidencji zabytków, oznaczone na rysunku planu, należy objąć ochroną konserwatorską w zakresie historycznych: bryły budynku, kształtu dachu, dyspozycji ścian, formy architektonicznej, detalu architektonicznego, w tym wielkości i kształtu otworów okiennych i drzwiowych oraz tradycyjnych podziałów stolarki okiennej i drzwiowej, materiałów budowlanych oraz kolorystyki;</p> <p>3) budynki o walorach historyczno – kulturowych, oznaczone na rysunku planu, należy objąć ochroną konserwatorską w zakresie historycznych: bryły, kształtu dachu i detalu architektonicznego;</p> <p>4) dla stanowisk archeologicznych ujętych w Gminnej/Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków archeologicznych wyznacza się strefę ochrony konserwatorskiej jak na rysunku planu, w obrębie której zainwestowanie terenu wymaga przeprowadzenia badań archeologicznych na zasadach określonych w przepisach odrębnych dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;</p>
--	--	--	---

			5) w przypadku natrafienia w trakcie realizacji prac ziemnych w obszarze planu na przedmiot posiadający cechy zabytku, zastosowanie mają przepisy odrębne.
6	Nr.XXVIII/444/20 17 z dnia 2017.11.29	W sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu obrębu geodezyjnego Swornegacie, gm. Chojnice	<p>Rozdz. 2 & 5. 3. Zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego:</p> <p>1) uwzględnić nakazy i zakazy oraz ograniczenia wynikające z położenia obszaru planu w granicach Zaborskiego Parku Krajobrazowego;</p> <p>2) z uwagi na położenie obszaru planu w granicach obszaru Natura 2000 PLB 220001 „Wielki Sandr Brdy”, zagospodarowanie terenu musi być zgodne z przepisami dotyczącymi ochrony obszarów Natura 2000 (...),</p> <p>Rozdz. 2 & 5 .4. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej:</p> <p>1) w obrębie historycznej niwy siedliskowej - strefa ochrony układu ruralistycznego wsi Swornegacie, ochronie podlegają:</p> <p>a) historyczne zasady sytuowania zabudowy w formie zagród wielobudynkowych,</p> <p>b) forma budynków założonych na planie wydłużonego prostokąta, usytuowanych szczytowo lub kalenicowo do drogi, o dachach dwuspadowych,</p> <p>c) naturalne materiały wykończeniowe i budowlane, w szczególności kamienna podmurowa, drewno, glina, cegła, tynk, odeskowanie ścian i szczytów,</p> <p>d) naturalne materiały pokrycia dachów, w tym dachówka, gont (szyndel) lub strzecha,</p> <p>e) formy architektoniczne istniejących obiektów o walorach historyczno-kulturowych współtworzących klimat historycznej zabudowy wsi, oznaczonych na rysunku planu, w szczególności ich:</p> <p>- gabaryty i proporcje, - formy dachów, - tradycyjnie stosowane</p>

			<p>materiały budowlane i wykończeniowe,</p> <p>f) istniejące szpalery zieleni wysokiej związanej z historycznymi siedliskami rolniczymi zgodnie z oznaczeniem na rysunku planu.</p> <p>2) zagospodarowanie działek w sposób podkreślający czytelność układu ruralistycznego wsi przez realizację zadrzewień wzdłuż działki z przyległymi drogami,</p> <p>3) ustala się ochronę zabytków archeologicznych stanowiących pozostałości historycznego osadnictwa przez ustanowienie strefy ochrony stanowiska archeologicznego, w której ochrona zabytków polega na prowadzeniu interwencyjnych badań archeologicznych w przypadku podejmowania prac ziemnych.</p>
7	Nr.XXXIII/556/20 18 z dnia 2018.05.18	W sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów położonych w miejscowości Nowa Cerkiew, gm. Chojnice.	Rozdz. 2. & 5. 5. (oraz & 6. 5.) Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych, oraz dóbr kultury współczesnej: nie występuje potrzeba określania;
8	<u>Nr. VII/102/2019_</u> <u>z dnia 2019. 05.</u> <u>31</u>	W sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu działki nr 214/1 obręb Niezychowice gm. Chojnice	Rozdz. 2. & 6. 4. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej: nie ustala się z uwagi na brak występowania obiektów zabytkowych oraz stref ochrony konserwatorskiej i archeologicznej.

9	Nr. VII/109/2019 z dnia 2019 .05. 31	W sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu miejscowości Małe Swornegacie, obręb geodezyjny Swornegacie, gm. Chojnice	Rozdz. 2. & 4. 3. Zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego: 5) należy uwzględnić nakazy, zakazy i ograniczenia związane z położeniem terenu objętego planem w otulinie Parku Narodowego „Bory Tucholskie”, 6) należy uwzględnić nakazy, zakazy i ograniczenia związane z położeniem terenu objętego planem na terenie Zaborskiego Parku Krajobrazowego, 7) należy uwzględnić nakazy, zakazy i ograniczenia związane z położeniem terenu objętego planem na terenie prawnie chronionym Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 „Wielki Sandr Brdy” PLB 220001, 8) obowiązują przepisy związane z położeniem części terenu w granicach obszaru Natura 2000 Sandr Brdy PLH220026. Rozdz. 2. & 4. 4. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej: nie ustala się.
10	Nr. IX/145/2019 z dnia 2019. 09. 20	W sprawie uchwalenia zmian miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów położonych w miejscowości Charzykowy, gm. Chojnice	Rozdz. 3. & 5. 5. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej: nie ustala się.
11	Nr. X/154/2019 z dnia 2019. 10.18	W sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu obrębu geodezyjnego Swornegacie, gmina Chojnice	Rozdz. 2. & 5. 3. Zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego: 1) uwzględnić nakazy i zakazy oraz ograniczenia wynikające z położenia obszaru planu w granicach Zaborskiego Parku Krajobrazowego; 2) uwzględnić nakazy, zakazy i ograniczenia wynikające z położenia obszaru planu w granicach otuliny Parku Narodowego „Bory Tucholskie”; 3) z uwagi na położenie obszaru

			<p>planu w granicach obszaru Natura 2000 „Wielki Sandr Brdy” PLB 220001, zagospodarowanie terenu musi być zgodne z przepisami dotyczącymi ochrony obszarów Natura 2000 (...).</p> <p>Rozdz. 2. & 5. 4.</p> <p>Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej: 1) ustala się ścisłą ochronę konserwatorską kościoła parafialnego p.w. Św. Barbary wpisanego do rejestru zabytków (nr rej. 1677 decyzją z dnia 09.11.1998r.);</p> <p>2) w przypadku ewidencyjnych obiektów zabytkowych ochronie podlegają: a) historyczna bryła, historyczny kształt dachu, historyczna dyspozycja ścian, historyczna forma architektoniczna, detal architektoniczny w tym wielkości i kształtu otworów okiennych i drzwiowych oraz tradycyjne podziały stolarki okiennej i drzwiowej, historyczne materiały budowlane oraz historyczna kolorystyka; 3) ustala się ochronę zabytkowego cmentarza w zakresie: a) historycznego układu cmentarza, historycznej struktury, w tym historycznych nagrobków, ogrodzeń, bram, nawierzchni i innych elementów historycznego zagospodarowania, a także zieleni wysokiej;</p> <p>4) w obrębie historycznej niwy siedliskowej - strefy ochrony historycznego układu ruralistycznego wsi Swornegacie, ochronie podlegają: a) historyczny układ drożny, historyczne podziały własności wskazane na rysunku planu, historyczna struktura zabudowy, w tym w formie zagród wielobudynkowych, b) historyczne zasady kształtowania zabudowy w postaci budynków założonych na planie prostokąta, usytuowanych szczytowo lub kalenicowo do drogi;</p>
--	--	--	---

			<p>5) obiekty o zachowanych walorach historycznych współtworzące klimat historycznej zabudowy wsi, wskazane na rysunku planu, podlegają ochronie w zakresie zachowania historycznych proporcji bryły i historycznego kształtu dachu;</p> <p>6) wszelkie działania w obrębie zabytkowego obiektu oraz obiektów ewidencyjnych należy prowadzić zgodnie z przepisami odrębnymi dotyczącymi ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.</p>
12	Nr. XVIII/299/2020 z dnia 2020. 09. 25	W sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu obrębu geodezyjnego Ciechocin gm. Chojnice	<p>Rozdz. 2. & 6. 5.</p> <p>Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych, oraz dóbr kultury współczesnej: nie ustala się z uwagi na brak występowania obiektów zabytkowych oraz stref ochrony konserwatorskiej i archeologicznej.</p>
13	Nr. XIX/320/2020 z dnia 2020.10.30	W sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu obrębu geodezyjnego Silno, gm. Chojnice	<p>Rozdz. 2. § 9. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych, oraz dóbr kultury współczesnej: zgodnie z ustaleniami szczegółowymi.</p> <p>Rozdz. 3. & 25. Ustalenia dla terenu 18 RU:</p> <p>1) przeznaczenie terenu: teren obsługi produkcji w gospodarstwie rolnym.</p> <p>3) Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych, oraz dóbr kultury współczesnej: wyznacza się strefę ochrony układu zespołu folwarcznego obejmującego historyczny folwark, gdzie znajduje się budynek o zachowanych walorach historyczno-kulturowych wpisany do gminnej ewidencji zabytków, dla którego obowiązuje:</p> <p>a) nakaz ochrony historycznych cech budynku takich jak: bryła, forma architektoniczna, kształt dachu, pokrycie dachu, wielkość, kształt i rozmieszczenie otworów okiennych i drzwiowych, podział stolarki, podziały architektoniczne</p>

			<p>elewacji, detal architektoniczny, materiały budowlane i kolorystyka,</p> <p>b) nakaz prowadzenia wszelkich działań w obrębie elementów chronionych w oparciu o przepisy odrębne w zakresie ochrony zabytków i opiece nad zabytkami; Rozdz. 3. § 26. Ustalenia dla terenu 19 ZP/RU:</p> <p>1) przeznaczenie terenu: teren zieleni urządzonej, obsługi produkcji w gospodarstwie rolnym;</p> <p>3) Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych, oraz dóbr kultury współczesnej:</p> <p>a) wyznacza się strefę ścisłej ochrony konserwatorskiej zabytkowego zespołu dworsko-parkowego wpisanego do rejestru zabytków województwa pomorskiego (nr rejestru 1080 decyzją z dnia 15.01.1985 r.), w której obowiązuje: - zakaz nowej zabudowy, - ochrona historycznych elementów zagospodarowania terenu w tym: historycznego układu parku (jego kompozycji), historycznego ukształtowania terenu, istniejącej zieleni wysokiej i elementów historycznej małej architektury, w tym w postaci muru okalającego ogród ozdobny w części majdanu folwarcznego (zachowanych oraz znanych z ikonografii), - ścisła ochrona konserwatorska budynku dworu na zasadach określonych w przepisach odrębnych dotyczących ochrony zabytków i opiece nad zabytkami,</p> <p>b) wyznacza się strefę ochrony układu zespołu folwarcznego obejmującego historyczny folwark.</p>
14	Nr. XIX/321/2020 z dnia 2020.10.30	W sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania	<p>Rozdz. 2. § 5. Tereny 1MN, 2MN, 3MN:</p> <p>1) przeznaczenie terenu: teren</p>

		przestrzennego dla fragmentu obrębu geodezyjnego Ciechocin, gm. Chojnice	zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej; 5) zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych, oraz dóbr kultury współczesnej: tereny znajdują się w strefie historycznego układu ruralistycznego wsi Ciechocin, objętego ochroną w gminnej ewidencji zabytków, obowiązują przepisy odrębne; Rozdz. 2. § 6. Teren 4KDW: 1) przeznaczenie terenu: teren komunikacji - droga wewnętrzna; 5) zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych, oraz dóbr kultury współczesnej: teren znajduje się w strefie historycznego układu ruralistycznego wsi Ciechocin, objętego ochroną w gminnej ewidencji zabytków, obowiązują przepisy odrębne;
15	NR XXIII/395/2021 z dnia 26 marca 2021 r.	W sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów pod zabudowę produkcyjną i usługową we wsi Topole obręb Niezychowice gm. Chojnice	Rozdział 2 § 6. 5. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych, oraz dóbr kultury współczesnej: nie ustala się z uwagi na brak występowania obiektów zabytkowych oraz stref ochrony konserwatorskiej i archeologicznej.
16	NR XXV/425/2021 z dnia 28 czerwca 2021 r.	W sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu w miejscowości Chojniczki, gm. Chojnice	Rozdział 2. Przeznaczenie i ogólne zasady zagospodarowania terenów § 4. 1. Przeznaczenie terenu: w granicach obszaru objętego planem wyznacza się teren o przeznaczeniu Us/Uk - teren usług sportu i rekreacji oraz usług kultury. 2. Zasady zagospodarowania terenu: określono w Rozdziale 3 niniejszej uchwały.
17	NR XXVI/441/2021 z dnia 27 sierpnia 2021 r.	W sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów położonych w obrębach	Rozdział 2 § 5. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych, oraz dóbr kultury współczesnej: 1) część obszaru objętego planem znajduje się w obrębie strefy ochrony konserwatorskiej

		geodezyjnych Lichnowy, Ostrowite, Ciechocin, Nowa Cerkiew, Lotyń i Silno, gm. Chojnice.	stanowiska archeologicznego w ewidencji zabytków, której granice oznaczono na rysunku planu; 2) w obrębie strefy roboty ziemne lub zmiana charakteru dotychczasowej działalności na obszarze występowania zabytków archeologicznych, mogące doprowadzić do ich przekształcenia lub zniszczenia, wymagają przeprowadzenia badań archeologicznych, których zakres i rodzaj ustala wojewódzki konserwator zabytków w trybie przepisów odrębnych;
18	NR XXVI/440/2021 z dnia 27 sierpnia 2021 r.	W sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu obrębu geodezyjnego Ciechocin, gm. Chojnice	Rozdział 2. Przeznaczenie i ogólne zasady zagospodarowania terenów § 4. 1. Przeznaczenie terenów: zgodnie z ustaleniami szczegółowymi określonymi w Rozdziale 3 niniejszej uchwały. 2. Zasady ochrony i kształtowania ładu przestrzennego: 1) w zagospodarowaniu terenów należy dążyć do harmonijnego charakteru zabudowy, 2) wprowadza się zakaz stosowania tynków w kolorach jaskrawych, agresywnych. 11. 5. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej: nie ustala się.
19	NR XXVI/439/2021 z dnia 27 sierpnia 2021 r.	W sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu w miejscowości Klawkowo, obręb geodezyjny Krojanty, gm. Chojnice	Rozdział 2. § 5. 4) Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej: na części terenów wyznacza się strefę ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych w ewidencji zabytków, gdzie wszelkie prace naruszające strukturę gruntu wymagają przeprowadzenia niezbędnych badań archeologicznych na zasadach określonych przepisami odrębnymi z zakresu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
20	NR XXXV/609/2022 z dnia 29 sierpnia 2022 r.	W sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów w	Rozdział 2 § 6. 5. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych, oraz dóbr kultury współczesnej: nie ustala się z uwagi na brak występowania obiektów

		<p>miejsowości Charzykowy obręb Charzykowy, gm. Chojnice</p>	<p>zabytkowych oraz stref ochrony konserwatorskiej i archeologicznej.</p>
21	<p>NR XXXV/608/2022 z dnia 29 sierpnia 2022 r.</p>	<p>W sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu w obrębie geodezyjnym Krojanty gm. Chojnice</p>	<p>Rozdział 2. § 6. 5. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych, oraz dóbr kultury współczesnej: nie ustala się z uwagi na brak występowania obiektów zabytkowych oraz stref ochrony konserwatorskiej i archeologicznej.</p>
22	<p>NR XXXV/610/2022 z dnia 29 sierpnia 2022 r.</p>	<p>W sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów położonych w obrębie geodezyjnym Swornegacie, gm. Chojnice</p>	<p>Rozdział 2 Ustalenia szczegółowe – Karty terenów. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych, oraz dóbr kultury współczesnej: 1) dla stanowiska archeologicznego ujętego w ewidencji zabytków wyznacza się strefę ochrony konserwatorskiej stanowiska archeologicznego; 2) w granicach wyznaczonej strefy, o której mowa w pkt 1, wszelkie prace naruszające strukturę gruntu wymagają przeprowadzenia niezbędnych badań archeologicznych na zasadach określonych w przepisach odrębnych z zakresu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.</p>
23	<p>NR XLV/751/2023 z dnia 30 czerwca 2023 r.</p>	<p>W sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu miejscowości Cołdanki, obręb Nowy Dwór, gmina Chojnice</p>	<p>Rozdział 2. Ustalenia ogólne § 9. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych, oraz dóbr kultury współczesnej: 1) na części obszaru planu znajduje się strefa ochrony archeologicznej, w której roboty budowlane lub ziemne albo zmiana dotychczasowej działalności, mogące doprowadzić do przekształcenia lub zniszczenia archeologicznych nawarstwień kulturowych wymagają prowadzenia badań archeologicznych na zasadach uregulowanych w przepisach odrębnych; 2) na obszarze planu występują obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków, dla których obowiązuje: a) nakaz ochrony historycznej lokalizacji</p>

			<p>budynków i obiektów oraz ich historycznych elementów, to jest bryły, kształtu i pokrycia dachu, dyspozycji ścian (w tym rozmieszczenia otworów okiennych i drzwiowych), detalu architektonicznego (w tym wielkości i kształtu otworów okiennych i drzwiowych oraz podziałów stolarki okiennej i drzwiowej), materiałów budowlanych, kolorystyki (w tym w szczególności kolorystyki wynikającej z zastosowania kamiennych, drewnianych i ceglanych elewacji), b) zakaz ocieplania od zewnątrz budynków z zachowanymi historycznymi elewacjami z cegły licowej, kamienia, drewna, elewacjami szachulcowymi oraz innych form historycznego detalu architektonicznego, c) zakaz rozbudowy i nadbudowy budynków, d) w przypadku zniszczenia części lub całości budynku, obowiązuje nakaz odtworzenia budynku w zakresie elementów podlegających ochronie określonych w powyższym zakresie, na podstawie dokumentacji, źródeł archiwalnych i ikonograficznych, e) wszelkie działania w obrębie obiektów ujętych w ewidencji wymagają stosowania przepisów odrębnych, dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, 3) na obszarze planu występują budynki o wartościach historyczno-kulturowych tworzących klimat wsi folwarcznej, dla których obowiązuje ochrona w zakresie lokalizacji, funkcji, formy oraz użytych materiałów; 4) na obszarze planu występują objęte ochroną: historyczna zieleń kompozycyjna, starodrzew, aleje, szpalery oraz obsadzenia graniczne wokół siedlisk, dla których: a) dopuszcza się zabiegi pielęgnacyjne, b) wycinka dopuszczalna jest jedynie ze względu na zły stan fitosanitarny</p>
--	--	--	--

			oraz zagrożenie życia i mienia, c) w sytuacji wycinki obowiązuje kompensacja przyrodnicza 1:1, stosując gatunki tożsame z gatunkami historycznymi lub szlachetnymi, takimi jak: wierzba, kasztanowiec, dąb, lipa, buk, grab, wiąz, jesion, d) niezbędną wycinkę drzew należy prowadzić w sposób uwzględniający terminy ochronne, w tym okresy lęgowe ptaków, zgodnie z przepisami odrębnymi.
24	NR XLV/750/2023 z dnia 30 czerwca 2023 r.	W sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu w obrębie geodezyjnym Zbeniny, gmina Chojnice	Rozdział 2. Ustalenia ogólne § 9. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych, oraz dóbr kultury współczesnej: nie występuje potrzeba określania.
25	NR XLV/749/2023 z dnia 30 czerwca 2023 r.	W sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu w miejscowości Silno, gmina Chojnice	Rozdział II. Ustalenia ogólne § 9. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych, oraz dóbr kultury współczesnej: 1) na części obszaru planu znajduje się strefa ochrony archeologicznej, w której roboty budowlane lub ziemne albo zmiana dotychczasowej działalności, mogące doprowadzić do przekształcenia lub zniszczenia archeologicznych nawarstwień kulturowych wymagają prowadzenia badań archeologicznych na zasadach uregulowanych w przepisach odrębnych; 2) dla obiektu wpisanego do rejestru zabytków nieruchomości województwa pomorskiego (chaty) wraz z najbliższym otoczeniem, oznaczonych na rysunku planu, wyznacza się strefę ochrony konserwatorskiej bezpośredniego otoczenia chaty, dla której obowiązuje: a) ścisła ochrona konserwatorska substancji obiektu oraz jego bezpośredniego sąsiedztwa w granicach strefy, b) nakaz zagospodarowania obiektu wraz z jego najbliższym otoczeniem na cele kulturalne, c) nakaz zachowania terenów zieleni wokół

			<p>chaty, d) nakaz zachowania chaty oraz zakaz budowy nowych obiektów, e) nakaz ochrony historycznej lokalizacji budynków i obiektów oraz ich historycznych elementów, to jest bryły, kształtu i pokrycia dachu, dyspozycji ścian (w tym rozmieszczenia otworów okiennych i drzwiowych), detalu architektonicznego (w tym wielkości i kształtu otworów okiennych i drzwiowych oraz podziałów stolarki okiennej i drzwiowej), materiałów budowlanych, kolorystyki (w tym w szczególności kolorystyki wynikającej z zastosowania kamiennych, drewnianych i ceglanych elewacji), f) zakaz ocieplania od zewnątrz budynków z zachowanymi historycznymi elewacjami z cegły licowej, kamienia, drewna, elewacjami szachulcowymi oraz innych form historycznego detalu architektonicznego, g) zakaz rozbudowy i nadbudowy budynków, h) w przypadku zniszczenia części lub całości budynku, obowiązuje nakaz odtworzenia budynku w zakresie elementów podlegających ochronie określonych w powyższym zakresie, na podstawie dokumentacji, źródeł archiwalnych i ikonograficznych, i) wszelkie działania w obrębie obiektów wpisanych do rejestru zabytków wymagają stosowania przepisów odrębnych, dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. 3) na części obszaru objętego planem, zgodnie z rysunkiem planu, występuje strefa ochrony historycznego układu ruralistycznego wsi Silno, na której obowiązuje: a) nakaz zachowania lokalizacji istniejących budynków mieszkalnych, b) nakaz zachowania układu przestrzennego zabudowy zagrodowej, czyli lokalizacji budynków w układzie kalenicowym prostopadło-równoległym oraz</p>
--	--	--	---

			podwórka, c) nakaz zachowania budynków znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków, d) należy stosować parametry zabudowy i zagospodarowania terenu jak w ustaleniach szczegółowych dla poszczególnych terenów, e) wyznacza się linię zabudowy wokół obiekt wpisanego do rejestru zabytków, zgodnie z rysunkiem planu.
26	NR LI/861/2024 z dnia 23 lutego 2024 r.	W sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu przy plaży w obrębie geodezyjnym Charzykowy gm. Chojnice	Rozdział 2. Ustalenia ogólne - Przeznaczenie i zasady zagospodarowania terenów § 6. 5. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych, oraz dóbr kultury współczesnej: nie ustala się z uwagi na brak występowania obiektów zabytkowych oraz stref ochrony konserwatorskiej i archeologicznej.
27	NR LI/860/2024 z dnia 23 lutego 2024 r.	W sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu obrębu geodezyjnego Swornegacie „Psia Góra” gm. Chojnice	Rozdział 2. Przeznaczenie i zasady zagospodarowania terenu § 6. 5. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych, oraz dóbr kultury współczesnej: 1) dla stanowisk archeologicznych ujętych w Gminnej/Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków archeologicznych wyznacza się strefę ochrony konserwatorskiej jak na rysunku planu, w obrębie której zainwestowanie terenu wymaga przeprowadzenia badań archeologicznych na zasadach określonych w przepisach odrębnych dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami; 2) w przypadku natrafienia w trakcie realizacji prac ziemnych w obszarze planu na przedmiot posiadający cechy zabytku, zastosowanie mają przepisy odrębne.
28	NR LII/877/2024 z dnia 22 marca 2024 r.	W sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu w rejonie ulic Dębowej i Kasztanowej w	Rozdział 2. Ustalenia ogólne - Przeznaczenie i zasady zagospodarowania terenów § 6. 5. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych, oraz dóbr

		<p>miejsowości Chojniczki gm. Chojnice</p>	<p>kultury współczesnej: nie ustala się z uwagi na brak występowania obiektów zabytkowych oraz stref ochrony konserwatorskiej i archeologicznej.</p>
29	<p>NR II/19/2024 z dnia 14 czerwca 2024 r.</p>	<p>W sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu w obrębie geodezyjnym Chojniczki, gm. Chojnice.</p>	<p>Rozdział 7. § 9. 1. Cały obszar objęty planem położony jest w granicach obszaru Natura 2000 „Bory Tucholskie”. 2. Cały obszar objęty planem położony jest w granicach otuliny Parku Narodowego „Bory Tucholskie”. 3. Nakaz uwzględnienia nakazów, zakazów, ograniczeń i wymagań przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000, wynikających z położenia w obszarze Natura 2000 „Bory Tucholskie”, otuliny Parku Narodowego „Bory Tucholskie” oraz Zaborskiego Parku Krajobrazowego, zgodnie z przepisami odrębnymi. 4. W związku z brakiem występowania w obszarze objętym planem pozostałych terenów lub obiektów podlegających ochronie, ustalonych na podstawie odrębnych przepisów w tym terenów górniczych, obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, obszarów osuwania się mas ziemnych, krajobrazów priorytetowych określonych w audycie krajobrazowym oraz w planach zagospodarowania przestrzennego województwa nie zachodzi potrzeba określenia ich granic i sposobów zagospodarowania.</p>

IV.VII. Wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków województwa pomorskiego z terenu gminy Chojnice

L.p.	Nr rejestru zabytków woj. pomorskiego	Data wpisu do rejestru zabytków	Obiekt	Miejscowość/Adres
1	2	30.11.1929	kościół parafialny pw. św. Bartłomieja	Moszczenica 38
2	3	30.11.1929	kościół parafialny pw. Podwyższenia Krzyża Świętego	Ogorzeleny ul. Sławęcińska 2
3	9	13. 07.1936	kościół parafialny pw. św. Jakuba Apostoła	Ostrowite 31
4	38	08.01.1954	Chata podcieniowa	Silno ul. Główna 49
5	84	30.11.1957	Chata	Moszczenica 40 (d.31)
6	1045	15.12.1983	zespół dworsko-parkowy (dwór, park, szpaler lipowy)	Szlachetna Nowa Cerkiew 20
7	1080	15.01.1985	zespół dworsko-parkowy (dwór, park)	Silno, ul. Główna 14
8	1354	09.09.1991	zespół kościoła filialnego pw. św. Marcina: /kościół; cmentarz/	Ciechocin ul. Jana Pawła II nr.6
9	1606	30.08.1996	zespół dworsko-parkowy /dwór, park/	Zbeniny 10
10	1621	03.03.1997	kościół parafialny pw. Niepokalanego Poczęcia NMP	Krojanty ul.18 Pułku Ułanów Pomorskich 44
11	1641	22.08.1997	kościół parafialny pw. św. Marii Magdaleny	Nowa Cerkiew 18 Pułku Ułanów Pomorskich 29a
12	1677	09.11.1998	kościół parafialny pw. św. Barbary	Swornegacie ul. Mestwina 16
13	1680	16.12.1998	zespół dworsko-parkowy /dwór, park/	Czartołomie 7
14	1681	10.06.1987	zespół dworsko-parkowy z folwarkiem /dwór, park, gorzelnia, dwie obory, stodoła, stajnia/	Jarcewo ul. Kasztanowa
15	1682	15.12.1984	zespół dworsko-parkowy /dwór, park/	Krojanty ul. 18 Pułku Ułanów Pomorskich 7
16	1843	13.01.2009	zespół kościoła	Lichnowy

			parafialnego rzymskokatolickiego pw. św. Jadwigi Śląskiej wraz z cmentarzem przykościelnym, murem ceglano-kamiennym otaczającym cmentarz, zachowanymi płytami i krzyżami nagrobnymi i znajdującym się na cmentarzu starodrzewem oraz częścią działki, na której położone są w. w. zabytki	ul. Szkolna 3
--	--	--	---	---------------

V. TYPOLOGIA ZABUDOWY NA TERENIE GMINY CHOJNICE

V.I. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA ZABUDOWY

Krajobraz naturalny i antropogeniczny na terenie dzisiejszej gminy Chojnice wzajemnie się uzupełniają. Niewątpliwie krajobraz naturalny wciąż dominuje, będąc głównym bogactwem gminy. Struktura osiedleńcza kształtująca się na tym terenie od ponad 1000 lat, krystalizować zaczęła się około 700 lat temu, wraz z przybyciem nowych osadników zakonu krzyżackiego, którzy wnieśli na te tereny nową mentalność i nowatorskie technologie. Szybko rozwijające się społeczeństwo w nowych warunkach politycznych zaczęło wznosić budynki z materiałów trwałych – które zmieniały w znaczący sposób krajobraz. Dzięki bogatej historii i przeobrażeniom (m.in. kolejne zlodowacenia), lokalna społeczność miała do dyspozycji na tych terenach ogromny wachlarz łatwo dostępnych materiałów budowlanych. Wpłynęły one na charakter i jakość architektury oraz kształtowały ją aż do lat 30. XX wieku, kiedy to na tych terenach pojawiły się nowe technologie budowlane. Do przełomu XIII i XIV wieku dominowała w przedmiotowym obszarze architektura drewniana. Związane było to głównie z dostępnością surowca budowlanego, jakim było drewno. Licznie występowały na tych terenach buki, dęby oraz sosny. Każde z tych gatunków charakteryzowało się innymi właściwościami budowlanymi, które umożliwiały wznoszenie różnego rodzaju trwałych obiektów drewnianych.

Ilustracja 46. Chociński Młyn – budynek w zespole młyna – przykład architektury drewnianej z przełomu XIX i XX wieku. W budynku widoczne inne dostępne lokalne materiały budowlane.

Wraz z wprowadzeniem chrześcijaństwa, rozwojem cywilizacji, technik wojennych, dotychczasowe technologie budowlane przestały zaspokajać potrzeby społeczeństwa. Władający terytoriami zaczęli wznosić budowle trwałe, zarówno w kontekście religijnym, jak i w celach obronnych. Najstarsze zachowane kamienno-ceglane

budowie na terenie gminy, to kościoły, a wśród nich gotycki kościół w Ostrowitem z 1402r. Dostępność budulca była stała.

Ostatnie zlodowacenie przyniosło na te tereny duże ilości ilów, glin, żwirów oraz głazów narzutowych. Lodowiec przyniósł materiał skalny z terenów Skandynawii, w tym charakterystyczne dla Szwecji granity w odcieniach czerwieni. Duże ilości trwałego materiału budowlanego, jakim był granit (którego nie trzeba było wydobywać z kamieniołomów) skutkowało wykorzystaniem tego budulca na masową skalę. Głazy oraz duże kamienie w formie otoczków wymagały przelupania dla uzyskania płaszczyzny. Często nie wymagały obróbki i w takiej formie były wykorzystywane na budowach. Granit jako materiał nienasiąkliwy służył do budowy najtrwalszych budowli, fundamentów, murów obronnych czy obróbek portali, okien i detali architektonicznych. Dostępność gliny i nowe techniki budowlane sprzyjały rozwojowi cegielni i ceglanego budownictwa. Dostępność żwiru sprzyjała budowie traktów oraz nawierzchni brukowanych w formie „kocich łbów”, również charakterystycznych dla tych ziem.

Ilustracja 47. Ostrowite – fragment elewacji kościoła - naturalna forma kamienia wpleciona w wążek ceglany.

Bogactwo dostępnych, łatwo osiągalnych materiałów wpłynęło na kształtującą się architekturę regionu. Stosowanie naturalnych materiałów budowlanych, imponująco wpisywało się w naturalny krajobraz tych terenów. Charakter zabudowy można postrzegać poprzez jej funkcję. Zabudowę w poszczególnych grupach funkcjonalnych można podzielić na podgrupy wyodrębnione przez materiał bądź formę i detal. Dla gminy charakterystyczny jest krajobraz wiejski, z dość gęsto zabudowanym obszarem urbanistycznym, z dominującą bryłą kościoła. Obszar otoczony jest zazwyczaj polami uprawnymi. Zabudowa wiejska wraz z układem wsi jest podstawową i najliczniejszą wartością kulturową w obszarze gminy, uzupełnioną o zabudowę sakralną. Zabudowa historyczna odzwierciedla wiejski charakter gminy.

V.II. DAWNA ZABUDOWA MIESZKALNA I GOSPODARCZA

Wiejska zabudowa mieszkalna i gospodarcza stanowi najbardziej zauważalny i najliczniejszy typ historycznej zabudowy na terenie gminy. Przedmiotowa zabudowa to obiekty drewniane, murowane i drewniano-murowane. Najstarszymi obiektami i jednymi z najbardziej wartościowych to obiekty drewniane, które w przeszłości były typowymi obiektami mieszkalnymi na tym terenie. Wiejska zabudowa murowana zaczęła się pojawiać w ostatniej ćwierci XIX wieku. Najstarsze obiekty drewniane cechuje szalowanie luźno ciosanymi deskami, które wyparty deski cięte a następnie detal łączenia w formie lizen z listew. Pierwotne nakrycie dachów stanowiła strzecha trzciniowa, ze zwieńczeniem koźlinami w szczycie dachu, które pełniło rolę wzmocnienia i wiązało całość. Trzciniowy dach na przestrzeni lat „od czoła” zabezpieczony został deskami, które krzyżowały się w szczycie w formie jaskółczego ogona. Na tym terenie charakterystyczna była również zabudowa kosznajderska w formie chat wąskofrontowych z narożnym podcieniem. Chaty w szczytach posiadały deski okapowe pełniące rolę przydaszka, które odprowadzały wodę z elewacji szczytu poza elewację parteru. Chaty pierwotnie stawiane były na dębowej podwalinie, później zastąpionej podmurówką. Zachowane do dziś budynki najczęściej mają podmurówkę z lokalnego kamienia granitowego o zrónicowanej barwie. Kamień ten występujący luźno na powierzchni ziemi był łatwym do pozyskania materiałem budowlanym, o dobrych właściwościach, tworzył bezpieczne słabonasiąkliwe fundamenty.

Ilustracja 48. Silno 49 – Chata kosznajderska.

Najczęściej występującymi mieszkalnymi budynkami drewnianymi są chaty szerokofrontowe. Budynki w konstrukcji zrębowej. Najczęściej pionowo szalowane

deskami, z poddaszem w dwuspadowym dachu, na kamiennej podmurówce. Obiekty te różnią się detalem i pokryciem dachu.

Ilustracja 49. Chociński Młyn 8 – charakterystyczne elementy – dwudzielny szczyt i okna w oprawie snycerskiej.

Ilustracja 50. Kamionka 1 – charakterystyczne elementy – okna w oprawie snycerskiej.

Ilustracja 51. Silno ul. Przrzeczna 10 – charakterystyczne elementy – szczyt szalowany pionowo deskami, część elewacji we wtórnych okładzinach – podcień.

Ilustracja 52. Swornegacie ul. Mestwina 5 – charakterystyczne elementy – okna w oprawie snycerskiej, ceglany cokoł.

Ilustracja 53. Sepiot 2 - charakterystyczne elementy – okna w oprawie snycerskiej, malowane listwy lizenowe.

Ilustracja 54. Sepiot 7 - charakterystyczne elementy – zachowana stolarka okienna .

Kolejnym typem mieszkalnej zabudowy drewnianej są domy z użytkowym poddaszem w formie półpiętra – wysokiej ściany kolanowej z wypłaszczonego dwuspadowym dachem. Elewacje dzielone są na dwie części deską okapową. Znaczna część domów posiada okiennice.

Ilustracja 55. Płesno 1 - charakterystyczne elementy – w centralnej części poddasze przechodzi w niewielką lukarnę.

Na terenie gminy znajdują się również zabytkowe budynki drewniane o charakterze letniskowym – parterowe, ze stolarką z okiennicami.

Ilustracja 56. Charzykowy ul. Turystyczna 32 – budynek letniskowy.

Wraz ze zwiększeniem dostępności materiałów budowlanych, w II połowie XIX wieku budownictwo drewniane powoli zostaje wyparte przez budownictwo murowane. Początkowo są to chaty z murowanym parterem, nakryte dachem dwuspadowym, z

drewnianymi szczytami. Budynki te nawiązują w formie do budownictwa drewnianego, które stanowiło „prototyp”.

Ilustracja 57. Swornegacie, ul. Mestwina 9 – chałupa z drewnianym szczytem.

Ilustracja 58. Ostrowite, ul. Główna 7 – chałupa z drewnianym szczytem.

W ostatniej ćwierci XIX wieku, obok budynków drewnianych powstają obiekty murowane – z cegły, nietynkowane, na kamiennym cokole – z lokalnego kamienia granitowego. Budynki nawiązują formą i gabarytem do obiektów drewnianych. Są to budynki murowane w typie chałupy.

Ilustracja 59. Kłodawa 2 – budynek mieszkalny – charakterystyczny element biforium w szczycie.

Ilustracja 60. Powalki ul. Parkowa 6-8 – budynek mieszkalny – charakterystyczny element triforium z niszami w szczycie.

Ilustracja 61. Sławęcín 5 – budynek mieszkalny – charakterystyczny element - okno w szczycie flankowane dwiema niszami.

Ceglana architektura domów wiejskich naśladowała formy obecne w architekturze drewnianej, stąd pojawiły się domy z użytkowym poddaszem w formie półpiętra, z wypłaszczonym dachem i gzymsem, odcinającym parter od piętra (w budynku drewnianym była to deska okapowa).

Ilustracja 62. Kopernica 3 – budynek mieszkalny z użytkowym półpiętrzem.

Koniec XIX wieku w architekturze to okres neostylowy. Styl neogotycki dominuje na tych terenach. Są to obiekty murowane – ceglane z detalem opracowanym w cegle, czasem w tynku, rzadziej w kamieniu. Styl neogotycki, charakterystyczny dla budownictwa sakralnego oraz dla budownictwa użyteczności publicznej pojawia się również w budownictwie wiejskim – początkowo w skromnym detalu architektonicznym, ewoluując do elementów nawiązujących do architektury rezydencjonalnej.

Ilustracja 63. Sławęcin 1 - budynek mieszkalny

Budynki rezydencjonalne najczęściej charakteryzowała rozbudowana, oryginalna, neostylowa bryła, o różnej formie. Element wspólny stanowiło podkreślenie wejścia głównego. Dominowało w architekturze wiejskiej bogatych rolników. W szczycie na osi elewacji frontowej pojawiała się okazała lukarna, stanowiąc tym samym poddasze bardziej użytkowym. Lukarna zaczęła przechodzić ryzalitowo w wysunięcie środkowej osi elewacji, w której znajdowały się drzwi. Często pojawiał się portal wgłębny lub podcień.

Ilustracja 64. Doręgowice 12 - budynek mieszkalny - charakterystyczny element facjaty z naczółkiem dekorowanym na obrysie w formie attyki.

Ilustracja 65. Ogorzeliny ul. Obkaska 29 – budynek mieszkalny - charakterystyczny element – ryzalitowo wysunięta facjata z portalem wgłębny.

Ilustracja 66. Ostrowite ul. Szkolna 16-18 – budynek mieszkalny – charakterystyczny element – ryzalitowo wysunięta facjata z portalem wgłębny.

Ilustracja 67. Ostrowite ul. Główna 29 – budynek mieszkalny - charakterystyczny element – ryzalitowo wysunięta facjata z podcieniem wejściowym.

Ilustracja 68. Charzykowy ul. Długa 46 – budynek mieszkalny z półpiętrzem w poddaszu - charakterystyczny element – ryzalitowo wysunięta facjata z podcieniem wejściowym.

Ilustracja 69. Krojanty ul. Lipowa 6 – budynek mieszkalny bliźniaczy – budynek mieszkalny z półpiętrzem w poddaszu - charakterystyczny element – ryzalitowo wysunięta facjata.

Ilustracja 70. Moszczenica 5 – budynek mieszkalny – charakterystyczny element – na osi oraz tynkowana elewacja z detalem architektonicznym.

Ilustracja 71. Moszczenica 39-39A – budynek mieszkalny – charakterystyczny element – ryzalitowo wysunięta facjata na osi oraz tynkowana elewacja z detalem architektonicznym.

W największych wsiach zaczyna pojawiać się zabudowa w formie niewielkiej miejskiej kamienicy, najczęściej z użytkowym parterem. Budynek te przypominają formy miejskiej architektury, mają skromniejszy detal. W zespołach przemysłowych budynki mieszkalne nawiązują do obiektów techniki.

Ilustracja 72. Lichnowy ul. Okrężna 2 – zabudowa wiejska w typie kamienicy.

Ilustracja 73. Swornegacie ul. Podgórna 2 – zabudowa mieszkalna. Obiekt z zachowanym detalem architektonicznym.

Ilustracja 74. Ogorzeliny ul. Młyńska 9 – zabudowa mieszkaniowa i gospodarcza.

Zabudowa gospodarcza na terenie gminy występuje zarówno przy obiektach wiejskich, jak i rezydencjonalnych. Zabudowa gospodarcza przy obiektach wiejskich to głównie zabudowa drewniana lub drewniano - murowana. Obiekty drewniane szalowane są deskami, często deskami luźnociosanymi, bez podmurówki. Obiekty murowane początkowo o uproszczonych formach, z czasem również zostały wzbogacone o elementy neostylowe – najczęściej w detalu ceglany. W konstrukcji obiektów gospodarczych murowanych częściej pojawia się w wątku lokalny kamień granitowy.

Ilustracja 75. Zbrzyca 45 – stodoła.

Ilustracja 76. Płesno 1a – stodoła

Ilustracja 77. Swornegacie ul. Mestwina 18 - budynek gospodarczy murowany z półpięciem w poddaszu.

Ilustracja 78. Sternowo 17 – okazały budynek gospodarczy z bogatym detalem neostylowym.

V.III. ZABUDOWA PAŁACOWA I DWORSKA

Na terenie gminy zachowało się 17 zespołów dworsko-parkowych z folwarkami oraz 2 zespoły pałacowo – parkowe z folwarkami, w tym 6 wpisanych do rejestru zabytków. Budynki dworskie można podzielić na kilka podtypów. Budynki w układzie dworu – okazałego budynku w charakterze wiejskim, budynku dworskiego o architekturze rezydencjonalnej – często neostylowej oraz budynku dworskiego z elementami architektury pałacowej. Obiekty są w różnym stanie zachowania. Część budynków została poddana rewitalizacji, niektóre całkowicie przebudowano. Istnieją też obiekty w formie pierwotnej o złym stanie zachowania.

PAŁACE

Ilustracja 79. Niezychowice nr 10. Pałac w zespole pałacowo – folwarczno -parkowym.

Ilustracja 80. Pawłowo ul. Tucholska nr 15. Budynek w zespole pałacowo-parkowym.

DWORY

Ilustracja 81. Ciechocin Pogodna 9. Dwór w zespole – budynek w charakterze wiejskim z okazałą historyczną werandą. Przy budynku zachował się park wraz z ogrodzeniem.

Ilustracja 82. Chojnaty 6. Dwór w zespole dworsko – parkowym. Obiekt w typie architektury rezydencjonalnej z detalem neostylowym.

Ilustracja 83. Czartołomie 7. Dwór w zespole dworsko - parkowym. Budynek w typie dworu z elementami architektury pałacowej. Obiekt wpisany do rejestru zabytków pod numerem 1680.

Ilustracja 84. Jarcewo, ul. Kasztanowa 2. Dwór w zespole dworsko - parkowym. Budynek w charakterze dworu z elementami architektury pałacowej. Obiekt wpisany do rejestru zabytków pod numerem 1681.

Ilustracja 85. Krojanty, ul. 18 Pułku Ułanów Pomorskich 7. Obiekt częściowo przebudowany w charakterze dworu rezydencjonalnego. Obiekt w zespole wraz z parkiem. Obiekt wpisany do rejestru zabytków o numerze 1682.

Ilustracja 86. Lotyń 32. Budynek w zespole dworsko-parkowym. Dwór w charakterze wiejskim.

Ilustracja 87. Pawłówko, ul. Przytorowa 25. Budynek w zespole dworsko-parkowym. Dwór w charakterze wiejskim.

Ilustracja 88. Silno, ul. Główna 14. Obiekt w zespole dworsko-parkowym. Dwór w charakterze budynku rezydencjonalnego. Obiekt w rejestrze zabytków pod numerem 1080.

Ilustracja 89. Szlachetna Nowa Cerkiew 20. Obiekt w zespole dworsko-parkowym. Dwór w charakterze budynku rezydencjonalnego.

Ilustracja 90. Topole 1. Obiekt w zespole dworsko-parkowym. Dwór w charakterze budynku rezydencjonalnego. Budynek znacznie zaniedbany, bez zachowanego detalu architektonicznego.

Ilustracja 91. Zbeniny 10. Budynek w zespole dworsko-parkowym. Obiekt odtworzony z zachowaną kolumnadą. Dwór z elementami architektury pałacowej. Wpisany do rejestru zabytków pod numerem 1606.

Ilustracja 92. Lichnowy, ul. Parkowa 7. Budynek w zespole dworsko-parkowym. Dwór w charakterze wiejskim.

Ilustracja 93. Gockowice 24. Dworek w charakterze wiejskim.

Ilustracja 94. Kruszka 16. Obiekt w zespole dworsko – folwarczno – parkowym. Dwór w charakterze wiejskim.

Ilustracja 95. Ogorzeliny, ul. Stary Dwór 6. Obiekt w zespole dworsko – folwarcznym.
Dwór w charakterze wiejskim, częściowo przebudowany.

V.IV. ZABUDOWA FOLWARCZNA

Zabudowa folwarczna na terenie gminy Chojnice należy w dużej mierze do najokazalszych budynków. Jest to w przeważającej części zabudowa murowana lub murowano – drewniana. Obiekty drewniane szalowane są deskami. Budynki murowane, początkowo o uproszczonych formach, z czasem również zostały wzbogacone o elementy neostylowe – najczęściej w detalu ceglanym. W konstrukcji obiektów gospodarczych murowanych częściej pojawia się w wątku lokalny kamień granitowy. Obiekty folwarczne tworzą odrębne układy, często z okazałym dziedzińcem gospodarczym pomiędzy nimi.

ZABUDOWANIA FOLWARCZNE W ZESPOLE DWORSKIM

Ilustracja 96. Chociński Młyn 5, budynek gospodarczy w zespole dawnego dworu.

Budynek gospodarczy w zespole dawnego dworu, oddalony od dworu na pd.-zach. Budynek dwukondygnacyjny, opracowany w cegle z drewnianym użytkowym poddaszem, na rzucie wydłużonego prostokąta. Poddasze odeskowane w układzie poziomym. Nakryty dachem dwuspadowym o lekkim nachyleniu, kryty papą. Wtórne drzwi (odeskowane w układzie pionowym) nawiązujące rozmieszczeniem i wyglądem do historycznych. Otwory okienne i drzwiowe (w elewacji murowanej) zamknięte łukiem odcinkowym, opracowanym w cegle. Gzymsy podokienne z profilowanej cegły. W partii poddasza drzwi drewniane (odeskowane w układzie pionowym) - w części frontowej. Małe prostokątne okna w elewacjach szczytowych.

Ilustracja 97. Ciechocin ul. Pogodna 9, budynek gospodarczy w zespole dworsko – folwarczno – parkowym.

Budynek gospodarski, dwukondygnacyjny, na rzucie wydłużonego prostokąta. Posadowiony na kamiennym cokole. Opracowany w cegle. Elewacje artykułowane lizenami w układzie regularnym. Detal w postaci licznych gzymsów, odcinkowych łuków nadokiennych i łuków nad otworami drzwiowymi, które zdobione są fryzem ząbkowym. Budynek nakryty dachem dwuspadowym o niewielki kącie nachylenia połaci, kryty papą. Pierwotne otwory okienne i drzwiowe zwieńczone łukiem odcinkowym opracowanym w cegle. Część otworów okiennych i drzwiowych wtórnie zablendowana lub zamurowana. Stolarka drzwiowa szalowana pionowo.

Ilustracja 98. Czartolomie 7, spichlerz w zespole folwarcznym.

Budynek inwentarski, spichlerz w zespole folwarcznym, parterowy z wysokim dwukondygnacyjnym użytkowym poddaszem, na rzucie wydłużonego prostokąta o konstrukcji – ceglano szkieletowej. Budynek posadowiony na kamiennym cokole na ceglanej podmurówce. Elewacje szczytowe i elewacja północna opracowane w cegle. Elewacja frontowa (południowa) o konstrukcji ryglowej wypełnionej cegłą. Budynek nakryty dachem dwuspadowym, o znacznym kącie nachylenia połaci, kryty blachodachówką w kolorze ceglanym. W połaci południowej dachu okna połaciowe i kolektory słoneczne. Zachowana pierwotna bryła i układ otworów okiennych i drzwiowych. Otwory okienne w elewacjach szczytowych oraz dwa otwory okienne w elewacji frontowej. Wtórna przybudówka w elewacji szczytowej zachodniej.

Ilustracja 99. Jarcewo, ul. Kasztanowa 5, obora.

Budynek inwentarski, parterowy z niskim poddaszem, na planie wydłużonego prostokąta, posadowiony na niskim, ceglany cokole, opracowany w cegle, nakryty dachem dwuspadowym o lekkim nachyleniu połaci, kryty papą. Pierwotne rozmieszczenie otworów okiennych i drzwiowych. W elewacji wzdłużnej – południowej, 4 niewielkie otwory okienne kształtem zbliżone do kwadratu, zamknięte łukiem odcinkowym opracowanym w cegle, wsparte na ceglanych odcinkowych gzymsach podokiennych. W elewacji szczytowej – wschodniej wtórne drzwi bramne dwuskrzydłowe zwieńczone łukiem pełnym oraz drzwi jednoskrzydłowe zwieńczone łukiem odcinkowym, artykułowane ozdobnym fryzem ząbkowym opracowanym w cegle. W szczycie elewacji pierwotne drewniane drzwi w partii poddasza. Detal w formie gzymsu podokapowego flankowanego fryzem kostkowym, lizeny w układzie rytmicznym.

Ilustracja 100. Jarcewo, ul. Kasztanowa 2, budynek gospodarczy.

Budynek gospodarczy - wielofunkcyjny, na rzucie wydłużonego prostokąta, parterowy z wysokim, użytkowym poddaszem, opracowany w cegle, posadowiony na niskim, kamiennym cokole. Nakryty dachem dwuspadowym o lekkim nachyleniu połaci, kryty papą. Opracowany w cegle, przemurowane częściowo elewacje w partii poddasza. Pierwotny układ otworów okiennych i drzwiowych – w poziomie parteru otwory okienne i drzwiowe zwieńczone łukiem odcinkowym opracowanym w cegle, gzymsy odcinkowe podokienne, w partii poddasza prostokątne otwory okienne opracowane w cegle, drzwi drewniane – zwieńczone łukiem odcinkowym.

Drzwi na poziomie parteru – drewniane, opracowane w układzie pionowym. W elewacji szczytowej wschodniej ślady zamurowań otworów drzwiowych – zachowane łuki odcinkowe opracowane w cegle, zachowany fragment gzymsu międzykondygnacyjnego zdobionego fryzem ząbkowym. W elewacjach liczne małe kwadratowe otwory wentylacyjne.

Ilustracja 101. Jarcewo, ul. Kasztanowa 2, kurnik.

Budynek gospodarczy, dawny kurnik, parterowy z poddaszem nieużytkowanym, na planie prostokąta, posadowiony na niskim, kamiennie – ceglany cokole. Nakryty dachem dwuspadowym, o znacznym kącie nachylenia połaci, kryty dachówką ceramiczną. Częściowo zachowany układ otworów drzwiowych w elewacji wschodniej – wzdłużnej. Zachowane otwory okienne, okna z podziałami. Otwory okienne i zamurowane otwory drzwiowe w elewacji wschodniej zwieńczone dekoracyjnie pionowymi cegiełkami. W elewacji szczytowej – północnej wtórna drewniana brama garażowa, nad nią zachowany otwór drzwiowy, drzwi drewniane – wtórne oraz małe, w formie kwadratu otwory wentylacyjne. Detal w formie gzymsu podokapowego artykułowanego w cegle, w elewacji szczytowej narożne pilastry.

Ilustracja 102. Jarcewo, ul. Kasztanowa 2, obora.

Budynek gospodarczy, parterowy z wysokim poddaszem, częściowo podpiwniczony, posadowiony na skarpie, na kamiennym cokole – podpiwniczonym w elewacji południowej i wschodniej, obniżonym w elewacji północnej, tylnej. Budynek na planie wydłużonego prostokąta, nakryty dachem dwuspadowym o znacznym kącie nachylenia połaci, kryty eternitem. W dachu, od strony elewacji frontowej północnej - rząd facjat w linii zwieńczonych daszkami dwuspadowymi z

kalenicą prostopadłą do dachu głównego. W południowej elewacji – 3 ryzality z dachami dwuspadowymi;

w części wschodniej ryzalit mocno wysunięty, pozostałe 2 – mniejsze. Zachowane rozmieszczenie otworów okiennych i drzwiowych zwieńczonych łukiem odcinkowym opracowanym w cegle. Część otworów okiennych w formie blend, bądź zamurowana. W górnej partii elewacji wzdłużnych, pod okapem, małe, kwadratowe otwory wentylacyjne. Detal w formie gzymsu podokiennego, proste gzymsy ceglane w elewacjach szczytowych.

Ilustracja 103. Jarcewo, ul. Kasztanowa 2, stajnia.

Budynek gospodarczy, na planie wydłużonego prostokąta, parterowy z poddaszem, dwukondygnacyjny ryzalit w osi budynku. Nakryty dachem dwuspadowym o znacznym kącie nachylenia połaci, kryty eternitem. Pokażny ryzalit w elewacji wzdłużnej zachodniej, kryty dachem dwuspadowym z kalenicą prostopadłą do dachu głównego. W elewacji wzdłużnej - zachodniej zachowane bramy odeskowane w układzie pionowym, w układzie symetrycznym względem ryzalitu osiowego. W elewacji szczytowej ryzalitu bramy i drzwi opracowane w drewnie, zwieńczone łukiem odcinkowym zdobione łękami opracowanymi w cegle. W elewacji północnej ryzalitu zamurowany otwór jednej bramy – zachowany łęk ceglany. Okna prostokątne, otwory okienne zwieńczone zdobionym łukiem odcinkowym opracowanym w cegle, zachowane odcinkowe gzymsy podokienne. Elewacja wzdłużna – wschodnia pełni funkcję przedłużonego muru, otaczającego zespół zabudowy z niewielkimi oknami zamkniętymi łukiem odcinkowym. W elewacji bocznej północnej – wtórna, szeroka drewniana brama. Detal w formie gzymsu podokapowego opracowanego w cegle oraz pilastry artykułujące elewację.

Ilustracja 104. Jarcewo, ul. Kasztanowa 3, stodoła.

Budynek 2 – kondygnacyjny, na planie wydłużonego prostokąta, opracowany w cegle, posadowiony na niskim, kamiennym cokole. Nakryty dachem dwuspadowym o lekkim nachyleniu połaci, kryty eternitem. Zachodnia elewacja przylega prostopadle do budynku gorzelnii. Częściowo zachowane otwory drzwiowe. W elewacji południowej – wzdłużnej, w jej części zachodniej, schody do budynku; drzwi drewniane oraz pierwotne dwie bramy drewniane szalowane pionowo; otwory drzwiowe zwieńczone łukiem odcinkowym opracowanym w cegle. Liczne ślady zamurowań otworów okiennych i drzwiowych, zarówno na poziomie parteru jak i w partii drugiej kondygnacji, w niej liczne otwory wentylacyjne w formie krzyża. Zachowane opracowane w cegle łuki odcinkowe zamurowanych otworów okiennych i drzwiowych.

Ilustracja 105. Krojanty, ul. 18 Pułku Piechoty Ułanów Pomorskich 5, obora.

Budynek gospodarczy - obora. Obiekt w konstrukcji murowanej. Zwarta, wydłużona bryła, dach wypłaszczony, dwuspadowy kryty papą. Budynek 2 – kondygnacyjny. Elewacje kształtowane w cegle. Otwory okienne w formie zbliżone do kwadratu, zwieńczone łukiem odcinkowym, stolarka metalowa o drobnych podziałach. Elewacje artykułowane pilastrami osadzonymi na kamiennym cokole. Prosty gzyms międzykondygnacyjny oraz wieńczący. Okna zdwojone naprzemiennie z drewnianymi drzwiami. Ponad nimi wrota.

Ilustracja 106. Kruszką 16, budynek gospodarczy.

Budynek stajni z oborą. Obiekt w konstrukcji murowanej. Okazała, zwarta, wydłużona bryła 2 – kondygnacyjna, dach dwuspadowy kryty eternitem. Elewacje kształtowane w cegle. Otwory okienne w formie zbliżone do kwadratu, zwieńczone łukiem odcinkowym, stolarka współczesna. W poddaszu niewielkie wrota, nad nimi okulus. W szczycie oryginalne zwieńczone łukiem odcinkowym wrota szalowane pionowo deskami. Budynek na kamiennym cokole z kamienia granitowego. Stolarka drzwiowa szalowana pionowo deskami. Od tyłu oryginalna przybudówka z wypłaszczonym jednospadowym dachem, krytym papą.

Ilustracja 107. Lichnowy ul. Parkowa 7, owczarnia.

Budynek gospodarczy, murowany, ceglany. Wzniesiony na rzucie prostokąta. 1,5 – kondygnacyjny nakryty dachem dwuspadowym o małym kącie nachylenia połaci, okap dachu wysunięty, oparty na belkach o profilowanych końcówkach. Pokrycie dachu z papy. W dolnej kondygnacji budynku pomieszczenia dla owiec, na półpiętrze pomieszczenia magazynowe na paszę dla zwierząt. Obie kondygnacje wydzielone prostym gzymsem ceglany. Otwory okienne i drzwiowe w kształcie pionowego prostokąta, część zamknięta odcinkiem łuku (elewacja wschodnia), większość –